

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Työ- ja elinkeinoministeriö toteuttaa yhdessä hallinnonalan yksikköjen ja ministeriöiden kanssa kasvupolitiikkaa, jolla tuetaan hallitusohjelman kasvu- ja työllisyystavoitteiden saavuttamista. Kasvupolitiikan perustana on menestyvä yritystoiminta, joka innovoi, työllistää ja luo hyvinvointia Suomeen.

Kasvupolitiikalla luodaan hallinnonalalla edellytyksiä yritysten uudistumiselle ja toimintaedellytysten parantumiselle, kasvulle ja kansainvälistymiselle, terveelle kilpailulle, työllistämiskynnyksen alentamiselle ja työnteon kannustavuudelle sekä työvoimahallinnon uudistamiselle työllistymistä tukevaksi.

Biotaloudella ja puhtailla ratkaisuilla luodaan uutta ja kilpailukykyistä liiketoimintaa ja työllisyyttä sekä edistetään kestävä kehitystä.

Kasvupolitiikka ulotetaan asiakaspalveluun asti yhdistämällä maakuntauudistuksen yhteydessä yritys- ja TE-palvelut liiketoimintalähtöiseksi julkiseksi kasvupalveluksi.

Työ- ja elinkeinohallinto toteuttaa kasvupolitiikkaa eri toimenpiteissään ja palveluissaan kiinnittäen huomiota vaikuttavaan ja tulokselliseen toteuttamistapaan. Aktiivisen markkinavuoropuhelun kautta vahvistetaan yritysten kasvuhakkuutta.

Kansainvälisesti kilpailukykyisen toimintaympäristön rakentamisessa tavoitellaan kilpailun esteiden ja rajoitusten purkamista sekä lupa- ja viranomaismenettelyjen keventämistä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen keskeisenä tavoitteena on kestävällä pohjalla oleva korkea työllisyys: työllisyysaste nostetaan hallituskauden aikana 72 prosenttiin, samalla työllisten määrä kasvaa 110 000 henkilöllä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kasvun tukemista.

Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa toimialalleen alustavasti seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2018:

- Kansainvälisesti kilpailukykyistä toimintaympäristöä elinkeinoelämälle tuetaan sekä yritysten pääomamarkkinoita että innovaatorahoitusta kehittämällä.
- Kasvuhakuisten yritysten rahoituksen saatavuutta parannetaan sekä kannustetaan yrityksiä kansainvälisille markkinoille.
- Työnhakijan roolia työnhaussa aktivoidaan.
- Huolehditaan siitä, että yritysten säädösympäristö on toimiva ja kilpailukykyinen.
- Talouden kilpailullisuuteen ja markkinoiden toimivuuteen panostetaan.
- Työnantajien hallinnollista taakkaa pyritään keventämään lupa- ja ilmoitusmenettelyjä karsimalla.

Talousarvioesitykseen liittyvät tasa-arvovaikutukset

Työmarkkinoiden jakautumista naisten ja miesten ammatteihin ja aloihin lievennetään muun muassa työllisyyden ja yrittäjyyden edistämistoimenpiteillä. Tehokkailla työvoima- ja yrityspalveluilla rohkaistaan osaamisen uudistamiseen ja ammatilliseen liikkuvuuteen, mikä on olennaisen tärkeää erityisesti sekä positiivisissa että negatiivisissa rakenneuudistustilanteissa.

Työnvälityksen työttömistä työnhakijoista naisia on ollut 44 % vuosina 2014—2016. Naisten osuus eri työvoimapalveluiden aloittaneista on ollut seuraava: ammatillinen työvoimakoulutus 37 % vuonna 2016, 37 % vuonna 2015 ja

36 % vuonna 2014, kotoutumiskoulutus 55 % vuonna 2016 ja 60 % vuonna 2015 ja 59 % vuonna 2014, palkkatuettu työ 47 % vuonna 2016, 48 % vuonna 2015 ja 47 % vuonna 2014 ja starttiraha 46 % vuonna 2016, 48 % vuonna 2015 ja 46 % vuonna 2014. Omaehtoisen opiskelun aloittaneista naisia oli 59 % vuonna 2016, 60 % vuosina 2014–2015.

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman tavoitteena on sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa että poistaa sukupuolisyrtintää. Ohjelmassa on yhdenvertaisuus ja sukupuolten välinen tasa-arvo nostettu horisontaaliseksi ja toimintaa läpileikkaaviksi teemoiksi. Kolmen ensimmäisen toteutusvuoden aikana ohjelmassa on käynnistynyt 155 Euroopan Sosiaalirahaston (ESR) ja 14 Euroopan Aluekehitysrahaston (EAKR) osaksi rahoittamaa hanketta, joissa yhdenvertaisuus on hankkeen keskeinen kehittämissisältö. Näiden osuus varatusta julkisesta ESR-rahoituksesta on 17 % (78,7 milj. euroa) ja EAKR-rahoituksesta puoli prosenttia (3,2 milj. euroa). Hankkeita, joissa yhdenvertaisuuden periaate on valtavirtaistettu, on ESR:n puolella 286 kpl (julkinen rahoitus 167,2 milj. euroa, 36 % ESR-rahoituksesta) ja EAKR:n puolella 667 kpl (julkinen rahoitus 135,5 milj. euroa, 23 % EAKR-rahoituksesta). Vastaavasti hankkeita, joissa sukupuolinäkökulma on valtavirtaistettu, on ESR:n puolella käynnistynyt 253 kpl (julkinen rahoitus 150,3 milj. euroa, 33 % ESR-rahoituksesta) ja EAKR:n puolella 641 kpl (julkinen rahoitus 121,8 milj. euroa, 21 % EAKR-rahoituksesta). Erityisesti naisten asemaa parantavia hankkeita on ohjelmassa käynnistynyt (EAKR+ESR yht.) 45 kpl ja miesten asemaa parantavia 18 kpl.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2017	2018
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
32.20.40	<i>Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)</i>		
	— rahoitusvaltuus	240,515	270,515
32.20.82	<i>Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	500,000	1 000,000
32.20.83	<i>Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	146,823	156,823
32.30.51	<i>Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)</i>		
	— hankintasopimusvaltuus	127,800	70,000
40.	Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä		
	— lainojen hyväksymisvaltuus (turvavarastolainat)	8,400	8,400
	— myöntämisvaltuus	0,034	0,034
32.50.64	<i>EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	388,753	381,865
32.60.40	<i>Energiatuki (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	35,000	35,000

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2016—2018

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
01. Hallinto	476 381	372 007	268 191	-103 816	-28
01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	33 559	33 558	32 750	-808	-2
02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	193 012	172 660	166 596	-6 064	-4
20. Siviilipalvelus (arviomääräraha)	3 695	4 939	4 939	—	0
21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v)	2 316	2 326	2 056	-270	-12
(22.) Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estäminen (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	35 739	35 854	36 072	218	1
40. Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	13 371	14 143	17 251	3 108	22
60. Siirrot hallinnonalan rahastoihin (arviomääräraha)	0	20	20	—	0
66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	8 007	8 507	8 507	—	0
(88.) Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n oman pääoman korottaminen (arviomääräraha)	4 182	—	—	—	0
(89.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	182 500	100 000	—	-100 000	-100
20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka	894 512	868 816	893 959	25 143	3
01. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 665	31 557	30 641	-916	-3
06. Business Finland -viraston toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	38 152	43 523	82 842	39 319	90
28. Materiaalitehokkuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	500	400	400	—	0
40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	335 352	274 500	250 900	-23 600	-9
41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha)	1 972	2 500	1 500	-1 000	-40

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
42. Kasvukosysteemien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	7 024	4 100	5 000	900	22
43. Cleantech- ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	30 000	43 000	49 000	6 000	14
44. Kiertotalouden investointi- ja kehittämistuki (siirtomääräraha 3 v)	—	—	2 000	2 000	0
(46.) Laivanrakennuksen innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
47. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha)	36 044	64 643	56 159	-8 484	-13
48. Korke- ja muu tuki julkisesti tue- tuille vienti- ja alusluotoille (arvi- omääräraha)	15 444	40 300	42 300	2 000	5
49. Valtionavustus Teknologian tutki- muskeskus VTT Oy:n toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	91 770	87 303	87 303	—	0
50. Avustus kansainvälisen teknolo- giapalkinnon maksamiseen (siir- tomääräraha 2 v)	1 000	—	1 000	1 000	0
51. Naisille suunnattu innovaatiopal- kinto (siirtomääräraha 2 v)	—	118	118	—	0
80. Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleenrahoitustoimintaan (arvi- omääräraha)	97 977	82 462	96 986	14 524	18
82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhan- kintaan (arviomääräraha)	0	10	10	—	0
83. Lainat tutkimus- ja innovaatiotoi- mintaan (arviomääräraha)	141 613	139 900	141 000	1 100	1
(87.) Pääomalaina Finnvera Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)	5 000	5 000	—	-5 000	-100
88. Pääomasijoitus Suomen Teolli- suussijoitus Oy:lle (siirtomäärära- ha 3 v)	30 000	29 500	35 000	5 500	19
89. Pääomasijoitus Tekes Pääomasi- joitus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)	30 000	20 000	11 800	-8 200	-41
30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka	763 232	596 884	502 304	-94 580	-16
01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toi- mintamenot (siirtomääräraha 2 v)	164 737	173 131	158 854	-14 277	-8
51. Julkiset työvoima- ja yrityspalve- lut (siirtomääräraha 2 v)	598 495	423 753	343 450	-80 303	-19
40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työ- elämä	65 407	76 401	79 841	3 440	5

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 969	10 619	12 192	1 573	15
03. Patenti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	-2 920	6 055	8 297	2 242	37
05. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 647	19 482	19 052	-430	-2
31. Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)	4 731	4 731	4 731	—	0
50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle (kiinteä määräraha)	897	892	822	-70	-8
51. Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)	2 085	2 572	2 572	—	0
52. Palkkaturva (arviomääräraha)	30 697	32 000	32 000	—	0
53. Matkustajien paluukuljetukset ja korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	—	—	125	125	0
95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (arviomääräraha)	300	50	50	—	0
50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka	334 094	437 981	390 449	-47 532	-11
40. Alueellisten innovaatioiden ja koekielujen käynnistäminen (siirtomääräraha 3 v)	15 000	11 000	10 000	-1 000	-9
(41.) Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v)	35 600	34 130	—	-34 130	-100
42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)	25 150	20 078	12 171	-7 907	-39
43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)	7 004	5 315	100	-5 215	-98
44. Alueellinen kuljetustuki (siirtomääräraha 3 v)	5 000	5 000	5 000	—	0
(62.) Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha)	240 701	357 458	361 478	4 020	1
65. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)	5 639	5 000	1 700	-3 300	-66
60. Energiapolitiikka	307 019	464 483	469 379	4 896	1
01. Energiaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 821	6 407	6 515	108	2

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
20. Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	2 500	2 500	—	0
(28.) Materiaalitehokkuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
40. Energiatuki (arviomääräraha)	53 572	70 076	64 094	-5 982	-9
41. LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha)	23 610	28 465	14 950	-13 515	-47
(42.) Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (arviomääräraha)	919	385	—	-385	-100
43. Kioton mekanismit (arviomääräraha)	231	250	220	-30	-12
44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)	171 866	273 400	314 100	40 700	15
45. Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (siirtomääräraha 3 v)	20 000	40 000	40 000	—	0
46. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki (arviomääräraha)	—	43 000	27 000	-16 000	-37
(87.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	28 000	—	—	—	0
70. Kotouttaminen	133 477	233 876	233 887	11	0
03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 168	1 631	1 631	—	0
30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)	131 309	232 245	232 256	11	0
Yhteensä	2 974 121	3 050 448	2 838 010	-212 438	-7
Henkilöstön kokonaismäärä	7 699	7 600	7 400		

01. Hallinto

Selvitysosa: Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Suomen yrittäjyyden ja innovaatiotoiminnan toimintaympäristöstä, työmarkkinoiden toimivuudesta ja työntekijöiden työllistymiskyvystä sekä alueiden kehittymisestä. Ministeriö johtaa ja ohjaa kasvu- sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa, työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaa, kuluttaja- ja kilpailupolitiikkaa, alue-, energia- ja ilmastopolitiikkaa sekä työelämän kehittämistä ja maahanmuuttajien kotouttamista. Hallinto palvelee kasvutavoitetta huolehtimalla siitä, että yritysten toimintaympäristö on kunnossa ja kansainvälisesti kilpailukykyinen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) edistävät alueellista kehittymistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. ELY-keskukset edistävät yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, maaseudun elinvoimaisuutta, joukkoliikennettä ja sen kehittämistä sekä liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä alueilla sekä työvoiman maahanmuuttoa alueilla. ELY-keskukset toimivat kiinteässä yhteistyössä maakunnan liittojen ja kun-

tien kanssa. Paikallishallinnon viranomaisista ELY-keskusten ohjaukseen kuuluvat työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot).

ELY-keskuksia on viisitoista, joista yhdeksässä on kaikki kolme vastuualuetta: 1) elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, 2) liikenne ja infrastruktuuri sekä 3) ympäristö ja luonnonvarat.

ELY-keskusten yleishallinnollinen ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. ELY-keskusten toiminnallisesta ohjauksesta vastaavat omilla toimialoillaan sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on säädetty. Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi ELY-keskusten strategista ohjausta, joka tehdään ao. ministeriöiden yhteistyönä.

01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kuluttajatiedon julkistamispalkintoa varten
- 2) julkisten hankintojen neuvontayksikön toimintaan liittyviin avustuksiin sekä yrityksille tarjottavan julkisiin hankintoihin liittyvän neuvontapalvelun rahoitukseen
- 3) EU:n sisäasioiden rahastoon kuuluvasta Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta (AMIF) rahoitettavista hankkeista aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen
- 4) avustuksiin Finnvera Oyj:lle ESIR-neuvontapalvelun menoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen ministeriön toiminnalle asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta			
Työ- ja elinkeinoministeriö			
Hallituksen esitykset (kpl)	39	25	28
— Luvaton istuntokauden aikana eduskunnalle (%)	75	> 80	> 80
— Muutoksia eduskunnassa säädösteknisten tai kielellisten puutteiden johdosta (%)	1,0	0	0
Valtioneuvoston asetukset (kpl)	41	35	30
Sisämarkkinalainsäädännön alaan kuuluvien direktiivien täytäntöönpanovaje (%)	1,96	< 1,0	< 1,0

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	405	398	392
Kokonaistyöttömyyisyys (1—5)	3,57	> 3,57	> 3,57

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	40 735	41 850	39 850
Bruttotulot	5 332	8 200	7 100
Nettomenot	35 403	33 650	32 750
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 188		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 344		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kaivosresurssien palkkausmenot (siirto momentille 32.20.01)			-40
Palkkaliukumasäästön VNHY-osuuden tarkistus (siirto momentille 23.01.01)			-9
Säästöjen VNHY-osuuden palautus (siirto momentilta 23.01.01)			72
Taloudellisten ulkosuhdeasioiden hoitaminen (2 htv) (siirto momentilta 23.01.01)			130
VNHY-osuuden siirtojen täsmennys: ruokalatuki (siirto momentilta 23.01.01)			75
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-39
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-15
Palkkaliukumasäästö			-266
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-12
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-243
Toimintameno säästö (HO 2015)			-400
Työajan pidentäminen (Kiky)			-23
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-38
Yhteensä			-808

2018 talousarvio	32 750 000
2017 talousarvio	33 558 000
2016 tilinpäätös	33 559 000

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 166 596 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) euroneuvontakeskuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) porotilalain, luontaiselinkeinolain, kolttalain ja maatilalakia edeltävän lainsäädännön mukaisesti valtion hallinnassa olevien kiinteistöjen hoitomenojen maksamiseen
- 3) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 4) Yritys-Suomi -portaalin kehittämiseen ja ylläpitoon
- 5) yritysten kehittämispalvelujen kehittämisestä, edistämisestä ja ylläpidosta aiheutuviin menoihin

6) kahden valtakunnallisena palvelukeskuksena toimivan osakeyhtiön osakepääoman merkitsemiseen.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen ohjaavat ministeriöt (sisäministeriö, opetus- ja kulttuuri-ministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö) asettavat alustavasti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Vaikuttavuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Ihmiset ja ympäristö			
Virta yli 3 kk työttömyyteen (%)	47,3	< 35	< 35
Virta yli 3 kk työttömyyteen alle 25-vuotiailla (%)	37,2	< 24	< 45
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon (1—5)	3,0	> 3,1	> 3,1
Yritykset ja elinkeinot			
Uudet yritykset (lkm)	7 610	10 000	10 000
Uudet kansainvälistyvät yritykset (lkm)	1 331	1 750	1 750
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon (1—5)	2,7	2,7	2,7
Elintarvikeviennin arvo (milj. euroa)	-	> 1 600	> 1 600
Ympäristö ja luonnonvarat			
Luonnonsuojelualueiden toteutus (ha)	8 825	5 020	5 500
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva aluerakenne (%) (väestötiheydeltään vähintään 20 as/ha alueilla asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä)	-	64	64
Maatalouden fosforitase (kg/ha)	-	< 5	< 5
Maatalouden typpitase (kg/ha)	-	< 46	< 46

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Asiakaspalvelutyytyväisyys (1—5)	4,0	-	> 4,0
ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys (1—5)	-	> 3,6	-
Ympäristösuojelun valvontatarkastukset (kpl)	-	1 850	-
Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvonnat (%)	100	100	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	3 080	2 918	2 840
— henkilötyövuodet toimintamenomomentilla	2 725	2 568	2 490
— henkilötyövuodet muilla momenteilla	355	350	350
Kokonaistyytyväisyys (1—5)	3,5	> 3,5	> 3,5

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016	2017	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	222 155	202 660	196 596
Bruttotulot	31 687	30 000	30 000
Nettomenot	190 468	172 660	166 596
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	29 976		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	32 520		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016	2017	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2018 esitys
Julkisoikeudelliset suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	10 438	10 000	10 000
— muut tuotot	-18	-	-
Tuotot yhteensä	10 420	10 000	10 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	4 112	8 200	8 200
— osuus yhteiskustannuksista	2 273	2 800	2 800
Kustannukset yhteensä	6 385	11 000	11 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	4 035	-1 000	-1 000
Kustannusvastaavuus, %	163	91	91

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016	2017	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2018 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	5 587	6 000	6 000
— EU:lta saatava rahoitus	-	-	-
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	12	-	-
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	1 918	1 500	1 500
Tuotot yhteensä	7 517	7 500	7 500
Hankkeiden kokonaiskustannukset	9 403	9 000	9 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-1 886	-1 500	-1 500
Omarahoitusosuus, %	20	17	17

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kautta ohjautuu rahoitusta seuraavilta talousarvion momenteilta: 30.10.51, 30.20.47, 30.40.20, 21, 22, 31, 40, 51 ja 62, 31.10.50, 31.30.63, 64 ja 66, 32.01.20, 32.20.43, 32.30.51 ja 64, 32.40.51 ja 52, 32.50.64, 32.70.30, 33.20.31, 35.01.65, 35.10.20, 21, 22, 61 ja 63 sekä 35.20.64.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (maatalouden tukivalvonta)	-1 000
Maakuntaudistus: palkkaus- ja muut menot (siirto momentille 32.20.06)	-525
Maatalouden tukivalvonta (CAP2020)	500
Yritys-Suomi.fi -palvelu (siirto momentille 28.30.03)	-500
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-650
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-260
Palkkaliukumasäästö	-1 357
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-66
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-915
Toimintameno säästö (HO 2015)	-920
Työajan pidentäminen (Kiky)	-131
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-219
Vuokrien indeksikorotus	35
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-56
Yhteensä	-6 064

2018 talousarvio	166 596 000
2017 talousarvio	172 660 000
2016 tilinpäätös	193 011 672

20. Siviilipalvelus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 939 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siviilipalveluslain (1446/2007) mukaisesti:

- 1) siviilipalveluksen toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin lukuun ottamatta palkkauskustannuksia
- 2) ilman palveluspaikkaa jäävien siviilipalvelusvelvollisten kustannuksiin siviilipalvelulain 46 §:n 3 momentin mukaisesti.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Ilman palveluspaikkaa jäävien siviilipalvelusvelvollisten määrää pyritään vähentämään edistämällä tarjolla olevien palveluspaikkojen määrän kasvua markkinoimalla aktiivisesti siviilipalvelusta potentiaalisille palveluspaikoille. Tämän lisäksi palveluspaikan hakemisprosessia pyritään tehostamaan yksilötasolla sekä koulutusjakson aikana että koulutusjakson jälkeen. Tavoitteena on, että jokaisesta erästä jää palveluspaikattomaksi alle 10 % velvollisista. Valtaosa velvollisista siirtyi koulutusjakson jälkeen siviilipalveluskeskuksesta suorittamaan työpalvelustaan muihin palveluspaikkoihin.

Täydennyspalvelukseen on velvollinen osallistumaan siviilipalvelusvelvollinen, joka on suorittanut asevelvollisuuslain (1438/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaisen palveluksen ja jonka hakemus siviilipalvelukseen on hyväksytty mainitun palveluksen suorittamisen jälkeen. Määräys täydennyspalvelukseen on toimitettava 12 kuukauden kuluessa siviilipalvelushakemuksen hyväksymisestä. Siviilipalveluskeskus järjes-

tää täydennyspalveluskoulutusta viiden vuorokauden mittaisena koulutuksena. Täydennyspalvelukseen hakeutuvien määrän arvioidaan pysyvän korkeana ollen noin 800 täydennyspalvelusvelvollista vuodessa.

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio
Siviilipalvelukseen hakeneet (hlöä)	2 190	2 200	2 200
Peruskoulutusjaksolla koulutetut (hlöä)	1 447	1 400	1 400
Koulutusjakson jälkeen ilman palveluspaikkaa (hlöä)	191	200	200
— siviilipalveluskeskuksesta täysin palvelleena kotiutuneet (hlöä)	36	30	30
Täydennyskoulutukseen hakeutuneet (hlöä)	711	800	800
— koulutetut (hlöt)	705	780	780
2018 talousarvio			4 939 000
2017 talousarvio			4 939 000
2016 tilinpäätös			3 695 197

21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 056 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ministeriön hallinnonalan tuottavuuden edistämiseen tähtäävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankkimiseen
- 2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin tuottavuustoimien edistämiseksi.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat. Määrärahaa on tarkoitus käyttää tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Astanan maailmannäyttelyn menot (siirron palautus momentilta 32.50.43)	780
Digitalisaation edistäminen: Kemikaalitiedon digitaalinen hallinta -hanke (siirron palautus momentille 28.70.22)	-700
Tuottavuushankkeet (siirto momentille 32.30.01)	-200
Toimintamenosäästö (HO 2015)	-150
Yhteensä	-270

2018 talousarvio	2 056 000
2017 talousarvio	2 326 000
2016 tilinpäätös	2 316 000

(22.) Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen estäminen (siirtomääräraha 2 v)

2016 tilinpäätös	—
------------------	---

29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 36 072 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös momentilta 32.50.65 rahoitettavien valtion investointihankkeisiin liittyvien arvonlisävero-osuuksien maksamiseen sekä momenteilta 32.20.40, 32.20.42 ja 32.20.43 maksettaviin kulutusmenoihin liittyvien arvonlisävero-osuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtori (siirto momentilta 28.01.29)	218
Yhteensä	218

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	36 072 000
2017 talousarvio	35 854 000
2016 tilinpäätös	35 738 600

40. Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 17 251 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) ja sen perusteella annetun avustuksesta elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa sekä yritysten kansainvälistymistä edistäville yhteisöille vuosina 2016—2020 annetun asetuksen (1530/2015) mukaisesti yleisavustuksena:

- 1) työ- ja elinkeinoministeriön toimintaan liittyvien elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa edistävien yhteisöjen yleisavustuksiin ja pk-yritysten palvelujen kehittämiseen ja tuottamiseen
- 2) yritysten uudistumista ja kansainvälistä liiketoimintaa edistävien yhteisöjen tarjoaman perusneuvonnan, asiantuntijapalveluiden ja yritysten kehittämispalveluiden tuottamiseen.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti yleisavustuksena:

- 1) standardointitoimintaan
- 2) pohjoismaisen ympäristömerkintäjärjestelmän kansallisen tason tehtävien hoitamiseen.

Määrärahaa saa käyttää yleis- tai erityisavustuksena valtionavustuslain (688/2001) ja ministeriön antamien erillisten valtionavustusehtojen mukaisesti:

- 1) valtionapuyhteisöjen, julkisten yhteisöjen ja muiden yhteisöjen hankkeiden rahoittamiseen
- 2) yritysten kansainvälistymistä sekä Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja ja matkailua edistävästä Team Finland -kasvuohjelmista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää erityisavustuksena yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1734/2015) mukaisten kansainvälisten messuosallistumisten toteuttamiseen ja maksamiseen.

Yritysten uudistumiseen ja aineettoman tuotannon edistämiseen tarkoitettujen pk-yrityspalvelujen kehittämiseen ja pilotointiin voidaan palvelujen julkiseen palveluun verrattavan luonteen vuoksi myöntää yleisavustusta kustannusten täyttä määrää vastaavasti. Myös Team Finland -kasvuohjelmissa voidaan erityisissä tapauksissa niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden perusteella myöntää valtionavustusta kustannusten täyttä määrää vastaavasti.

Määrärahaa saa käyttää myös kunnille ja kuntayhtymille maksettaviin valtionavustuksiin.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Yleisavustusta voidaan käyttää yritysten uudistumiseen ja kansainvälistymiseen tähtävien palvelujen kehittämiseen ja tuottamiseen, standardointitoimintaan, pohjoismaisen ympäristömerkkijärjestelmän kansallisen tason tehtävien hoitamiseen sekä suomalaisen muotoilun edistämiseen niin kotimaassa kuin maailmalla. Luovien alojen kansainvälistymistä edistävä yleisavustus kohdennetaan suomalaisen musiikin sekä elokuva- ja audiovisuaalisen alan tunnettuuden ja menekin edistämiseen maailmalla. Kansainvälistymistä edistävien yhteisöjen ensisijaisena tehtävänä on suomalaisten yritysten ja elinkeinoelämän palveleminen niin kotimaassa kuin ulkomailta osana Team Finland -verkostoa.

Erityisavustusta voidaan käyttää valtionapuyhteisöjen, julkisten yhteisöjen ja muiden yhteisöjen hankkeisiin, joilla edistetään elinkeinopolitiikkaa sekä yritysten uudistumista ja kansainvälistymistä.

Yleis- ja erityisavustusta voidaan käyttää myös hallituksen strategisten tavoitteiden mukaisten kärkihankkeiden toteutukseen kuuluvien yritysten kansainvälistymistä sekä Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja ja matkailua edistävien Team Finland -kasvuohjelmien rahoittamiseen erityisesti puhtaiden ratkaisujen (cleantech) ja digitalisaation sektoreilla. Lisäksi määrärahaa voidaan käyttää erityisesti pienten ja keski suurten yritysten kansainvälisten mesuosallistumisten toteuttamiseen.

Vaikuttavuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Yritykset uudistavat liiketoimintaansa, verkottuvat keskenään ja niiden kansainvälisen liiketoiminnan osaaminen syvenee			
— Pk-yritysten tietoisuus uudistumisen keinoista	-	kasvaa	kasvaa
Standardisointi tukee uusien teknologioiden ja markkinoiden kehittymistä ja kaupallistamista			
— Työkohteiden lukumäärä uusilla alueilla	1 139	1 250	1 100
Kulutuksen ohjautuminen ympäristöä säästäviin tuotteisiin ja palveluihin sekä vastuullisuuden sitoutuneiden suomalaisten yritysten määrä	-	kasvaa	kasvaa

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Yritysten uudistuminen ja globaalit kansainvälistymispalvelut	2 921 000
Standardisointitoiminta	1 330 000
Työllisyys ja kilpailukyky: Team Finland	13 000 000
Yhteensä	17 251 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Enterprise Europe Network (siirto momentille 32.20.06)	-500
Kertaluonteisten lisäysten poisto	-892
Team Finland -ohjelmatoiminta	5 000
Työllisyys- ja kilpailukyky: Team Finland	-500
Yhteensä	3 108

2018 talousarvio	17 251 000
2017 talousarvio	14 143 000
2016 tilinpäätös	13 371 000

60. Siirrot hallinnonalan rahastoihin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998), vientitakuulain (479/1962) ja valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) perusteella myönnettyjen takuiden aiheuttamiin korvausmenoihin

2) valtiontakaustoimintaa koskevien lakien (375/1963, 573/1972 ja 609/1973) nojalla valtiontakaustoiminnasta annettujen takaussitoumusten ja perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain (651/1985), valtion vakauttamistakauksista annetun lain (529/1993) perusteella myönnettyjen takuiden ja takausten sekä valtion pääomatakuista annetun lain (594/1992) nojalla ennen vuotta 1999 myönnettyjen takuiden aiheuttamien korvausmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

2018 talousarvio	20 000
2017 talousarvio	20 000
2016 tilinpäätös	—

66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 507 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen, rahoitusosuuksien ja velvoitteiden suorittamiseen

2) erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Pohjoismainen ydinturvallisuusalan yhteistyö	350 000
Kansainvälisen Atomiennergiajärjestön (IAEA) jäsenmaksu	1 485 000
OECD:n energia-alan järjestöjen toimintaan liittyvät maksut ja rahoitusosuudet	873 000
Suomen osuus Kansainvälisen Atomiennergiajärjestön (IAEA) teknisen avun ja yhteistyön rahastoon	380 000
Euroopan energiaperuskirjan sihteeristökulut	44 000
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) jäsenmaksu, osuudet eläkemaksuista ja uudesta pääkonttorista aiheutuvista kustannuksista	2 829 000
Kansainvälisen työjärjestön (ILO) jäsenmaksu	2 000 000

Kansainvälisen uusiutuvan energian järjestön (IRENA) jäsenmaksu	110 000
Muut kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja OECD:n maksusuudet	436 000
Yhteensä	8 507 000

2018 talousarvio	8 507 000
2017 talousarvio	8 507 000
2016 tilinpäätös	8 007 000

(88.) *Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n oman pääoman korottaminen (arviomääräraha)*

2016 tilinpäätös	4 182 358
------------------	-----------

(89.) *Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)*

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2017 talousarvio	100 000 000
2016 tilinpäätös	182 500 000

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

Selvitysosa: Kasvupolitiikan toteuttamiseksi elinkeino- ja innovaatiopolitiikalla vahvistetaan kilpailukyvyn ja talouden kasvun edellytyksiä. Olennaista on varmistaa, että Suomi on vetovoimainen toimintaympäristö kasvua hakeville yrityksille, korkeatasoiselle osaamiselle ja ulkomaisille investoinneille. Toimenpiteillä tuetaan yritysten jatkuvaa uudistumista ja elinkeinorakenteen monipuolistumista sekä suomalaisten yritysten menestymistä globaaleilla markkinoilla. Nämä yhdessä luovat perustan talouskasvulle, uusien työpaikkojen syntymiselle ja hyvinvoinnille.

Kansainvälisesti kilpailukykyisen toimintaympäristön rakentamista tuetaan pääomamarkkinoita kehittämällä, kasvuhakuisten yritysten rahoituksen saatavuutta parantamalla sekä uusien investointien ja osaamisen houkuttelulla.

Innovaatiojärjestelmää uudistetaan OECD:n suositukset huomioiden. Uudistumista ja elinkeinoelämän monipuolistumista tuetaan vahvistamalla kansainvälisesti kilpailukykyisten osaamiskeskittymien ja ekosysteemien muodostumista Suomeen. Maakuntauudistuksen yhteydessä huolehditaan valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalveluiden yhteensovittamisesta. Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamiseksi vahvistetaan elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyötä sekä parannetaan tutkimuksen ja innovaatioiden kaupallistamisen edellytyksiä. Yrityksiä kannustetaan uudistamiseen hyödyntäen uusia arvonaluonin lähteitä ja digitalisaatiota.

Suomalaisten yritysten menestymistä globaaleilla markkinoilla tuetaan auttamalla yrityksiä tunnistamaan globaaleja liiketoimintamahdollisuuksia, rakentamalla globaaleja verkostoja sekä kannustamalla yrityksiä tuottamaan suomalaisiin vahvuuksiin perustuvia ratkaisuja globaaleihin asiakastarpeisiin ja kanavoimaan niistä lisäarvoa kotimaahan. Tähän pyritään luomalla kilpailuetua uusista arvonaluonin lähteistä ja edelläkävijämarkkinoista sekä kehittämällä ratkaisuja globaaleihin asiakastarpeisiin strategisesti merkittävillä kasvualoilla, kuten bio-, hyvinvointi- ja terveysaloilla sekä hyödyntämällä digitalisaatiota ja puhtaita ratkaisuja. Uutta kasvua haetaan myös arktisen liiketoiminnan mahdollisuuksista.

Innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämistoiminnot kootaan 1.1.2018 alkaen Business Finland -toimijan vastuulla. Uudistuksessa Innovaatorahoituskeskus Tekesin ja Finpron toiminnot yhdistetään kokonaisuuteen, joka rakentuu virastosta ja asiakastoiminnoista vastaavasta yhtiöstä.

Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on kasvurahoitus ja yritysten rahoitusaseman ja oman pääoman vahvistaminen. Tehokkaasti toimiva yritysrahoitusmarkkina on edellytys, jotta Suomeen saadaan lisää kasvavia ja kansainvälisiä yrityksiä. Julkisella yritysrahoituksella on tärkeä tehtävä rahoitusmarkkinoiden toiminnassa olevien puutteiden korjaamisessa. Yleinen periaate on markkinaehtoisuus ja yksityisen rahoituksen täydentäminen sekä katalysointi. Julkista yritysrahoitusta ja valtion riskinjakoa tarvitaan erityisesti aloittavissa yrityksissä, innovatiivisissa kasvuyrityksissä sekä viennin rahoituksessa. Viennin rahoituksessa tavoitteena on varmistaa suomalaisille yrityksille tasavertaiset toimintaedellytykset suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimintatapoja ja yhteistyötä uudistetaan hyödyntämällä digitalisaatiota ja kokeiluja.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti elinkeino- ja innovaatiopolitiikan tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2018:

	2015 toteuma	2016 toteuma	2017 arvio	2018 arvio
Suomi on kansainvälisesti kilpailukykyinen toimintaympäristö elinkeinotoiminnalle				
— Alkaviin yrityksiin tehtyjen yksityisten riskisijoitusten määrä (milj. euroa)	97	95	> 120	> 120
— Ulkomaisessa omistuksessa olevien tytäryhtiöiden henkilöstön määrän kasvu Suomessa (%)	1,5	-	> 0	> 0
Yritykset uudistuvat ja elinkeinorakenne monipuolisuutuu				
— Yritysten t&k-menojen kehitys (%)	- 8,2	- 1,2	> 0	> 0
Suomalaiset yritykset menestyvät globaaleilla markkinoilla				
— Suomen osuus vientimarkkinoista, vuosimuutos (%)	- 0,65	- 0,38	> 0,72	> 0,34

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toteuttamiseen osallistuvat ministeriön lisäksi Geologian tutkimuskeskus, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Business Finland -virasto ja Oy, Tekes Pääomasijoitus Oy, Finnvera Oyj, Suomen Vientiluotto Oy, Suomen Teollisuussijoitus Oy sekä useat valtionapuyhteisöt.

01. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 30 641 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kansainvälisten jäsenmaksujen maksamiseen
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) tehtävänä on tuottaa ja levittää geologista tietoa, joka edistää maankamaran luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Tutkimuskeskuksen tavoitteena on tiedon, osaamisen ja innovaatioiden avulla tukea elinkeinoelämän ja alueiden kilpailukykyä sekä tukea kustannustehokasta yhteiskuntasuunnittelua.

Tutkimuskeskusta kehitetään kansallisena geotietokeskuksena sekä eurooppalaisena huipputasoisena mineraalivarojen kestävä käytön tutkimuksessa.

GTK edistää investointeja ja elinkeinotoimintaa osana kestävä kehityksen taloutta. Uusilla innovaatioilla ja geotiedon hyödynnettävyydellä lisätään kustannustehokkuutta ja vahvistetaan elinkeinopolitiikassa määriteltyjä tavoitteita ja kasvun kärkialueita.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Geologian tutkimuskeskusselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Vaikuttavuus

- Mineraalitalous luo kestävä kasvua: mineraalisten raaka-aineiden hyödyntämisen ja jatkojalostuksen kautta syntyy ratkaisuja kehittyviin materiaalitarpeisiin
- Uusia luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä edistäviä cleantech-ratkaisuja syntyy
- Geologia yhdyskuntien kestävä rakentamisen tehostajana: geologisen tiedon hyödyntäminen alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa sekä niihin liittyvissä ympäristökysymyksissä parantuvat.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Tulosalueiden osuus kustannuksista (%)			
— mineraalivarat ja raaka-ainehuolto	56,2	56	56
— energiahuolto ja ympäristö	22,0	22	22
— maankäyttö ja rakentaminen	21,8	22	22
Yhteisrahoitteinen toiminta			
— kustannusvastaavuus (%)	62,6	50	50
— osuus ydintoiminnan htv-kertymästä (%)	20,1	20	20
— hankkeiden lukumäärä (kpl)	104	95	95
Maksullinen toiminta			
— tulot (milj. euroa)	7,4	7,8	7,8
— ylijäämä (1 000 euroa)	210	550	550
— ylijäämä (% tuotoista)	2,8	7	7
— htv-kertymät	42,5	60	60

Tuotokset ja laadunhallinta

Tutkimuskeskukselle asetetaan seuraavat alustavat tulostavoitteet:

- Investointikynnyksen madaltaminen ja elinkeinotoiminnan edellytysten edistäminen, mineraaliraaka-aineisiin, turpeeseen, geoenergiaan ja pohjavesivaroihin liittyvä tiedon kasvu
- GTK palvelutarjoajana ja tutkimuskumppanina lisää yhteistyötään yritysten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa erityisesti cleantech-alaan, mineraalitalouteen, digitalisaatioon sekä yhdyskuntarakentamiseen liittyvän toiminnan volyymin kasvun kautta
- Strateginen tutkimus ja verkostoituminen vahvistavat GTK:n kyvykkyyttä asiakasratkaisujen tuottajana yhteistyökumppanina
- Digitalisaation mahdollisuudet ja systeemiset hyödyt sovelletaan viraston kaikkiin prosesseihin, innovatiivisiin tietopääoman kasvattamisen toimintamalleihin ja asiakasratkaisuihin

— Geologisen tietovarannon kasvu ja käytettävyyden parantaminen tuovat systeemisiä hyötyjä, uusia tiedon käyttötapoja ja ne vastaavat asiakkaiden muuttuviin tietotarpeisiin

— Laadunhallinta varmistaa asiakastyytyväisyyden. GTK:n yritysasiakkuuksien ja -kumppanuuksien määrä on kasvanut ja asiakastyytyväisyys on hyvällä tasolla.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	459	430	400
Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)	3,55	3,65	3,70

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	45 626	42 557	41 641
Bruttotulot	13 255	11 000	11 000
Nettomenot	32 371	31 557	30 641
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 832		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 126		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	7 357	7 800	7 800
— muut tuotot	85	-	-
Tuotot yhteensä	7 442	7 800	7 800
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	5 095	5 550	5 550
— osuus yhteiskustannuksista	2 137	1 700	1 700
Kustannukset yhteensä	7 232	7 250	7 250
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	210	550	550
Kustannusvastaavuus, %	103	108	108

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	2 496	1 550	1 550
— EU:lta saatava rahoitus	709	400	400
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	2 010	1 250	1 250
Tuotot yhteensä	5 215	3 200	3 200
Hankkeiden kokonaiskustannukset	8 331	6 400	6 400
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-3 116	-3 200	-3 200
Omarahoitusosuus, %	37	50	50

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kaivosresurssien palkkausmenot (siirto momentilta 32.01.01)	40
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-40
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-16
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-212
Palkkaliukumasäästö	-97
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-12
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-166
Toimintameno säästö (HO 2015)	-350
Työajan pidentäminen (Kiky)	-23
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-39
Vuokrien indeksikorotus	9
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-10
Yhteensä	-916
2018 talousarvio	30 641 000
2017 talousarvio	31 557 000
2016 tilinpäätös	32 665 000

06. Business Finland -viraston toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 82 842 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös hanke- ja ohjelmatoiminnan, aktiivisuuden tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen sekä ennakointitoimintaan ja kansainvälistymisen edistämiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös ennakoiden maksamiseen Business Finland -yhtiölle ostettavien palvelujen osalta.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi Business Finlandista. Business Finland -uudistus, jossa Innovaatorahoituskeskus Tekesin ja Finpron toiminnot yhdistetään uudeksi toimijaksi, tukee hallituksen tavoitteita kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti, kansainvälistää innovaatiojärjestelmä, selkeyttää yrityspalvelujärjestelmää ja luoda vahva kansallinen toimija yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tueksi täydentäen myös maakunnallisia kasvupalveluita. Uusi Business Finland -toimija muodostuu virastosta ja asiakastoimin-

noista vastaavasta yhtiöstä, johon kootaan innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen toiminnot.

Business Finland edistää teollisuuden ja palvelujen kehittymistä teknologian, innovaatioiden ja kasvurahoituksen keinoin. Tämä uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, tuottavuutta ja työelämän laatua, lisää vientiä sekä luo työllisyyttä ja hyvinvointia. Tulokset saavutetaan asiakkaiden tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla sekä kansainvälisen liiketoiminnan kehittämisellä, johon Business Finland kannustaa rahoituksellaan, ohjelmatoiminnalla, kansainvälistymis- sekä muilla neuvontapalveluilla hyödyntäen myös kansainvälisiä kumppanuuksia. Lisäksi Business Finland edistää toiminnallaan Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja ja pääomasijoituksia sekä Suomeen suuntautuvaa ulkomaista matkailua.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa asiakkaita ovat ilman toimialarajoituksia kaiken kokoiset yritykset sekä tutkimus- ja julkiset organisaatiot. Kansainvälistymispalveluja suunnataan erityisesti pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksien vahvistamiseen sekä toimintaedellytysten kehittämiseen Suomessa ja ulkomailla. Ulkomaisten investointien ja pääomien hankinnassa kohteena ovat erityisesti osaamisintensiiiviset alat, korkean lisäarvon tuotanto ja t&k&i-investoinnit. Matkailun edistämässä vahvistetaan ja parannetaan Suomen matkailumaakuvaa, matkailutuotteiden vientiä ja kysyntää toimijoiden kanssa yhdessä sekä tuetaan matkailuyritysten kansainvälistymistä. Lisäksi toteutetaan Nopeaa kasvua ja työllisyyttä matkailusta: Matkailu 4.0 -kokonaisuuden toimenpiteitä.

Resursseja vahvistetaan asiakaspalvelussa ja ulkomaan toiminnoissa. Business Finlandin yhteistyö ulkoasiainhallinnon edustustojen kanssa vahvistaa Team Finland -verkoston palvelukykyä maailmalla.

Business Finlandin toiminnan vaikuttavuus syntyy useamman vuoden aikajänteellä, mutta toiminnan vaikutuksia seurataan vuosittaisilla suuntaa-antavilla mittareilla.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Business Finlandille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Vaikuttavuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Kansainvälistymis- ja innovaatorahoituspalvelujen asiakkaana olevien pk-yritysten (sis. midcap) kasvuennusteet tavoitevuonna			
— Uusi vienti (milj. euroa)/ ko. asiakkaiden lukumäärä	5,7	5,5	5,5
— Uusi liikevaihto (milj. euroa)/ ko. asiakkaiden lukumäärä	7,2	7,0	7,0
Matkailutulo kasvaa			
— Kansainväliset matkailutulot (matkailutase, milj. euroa)	2 455	2 500	2 800
— Rekisteröidyt ulkomaiset yöpymiset (1 000 vrk)	5 768	6 180	6 500
Ulkomailla investoinneilla luodaan talouskasvua, lisätään työpaikkoja ja vahvistetaan osaamisohjaa			
— Ulkomaisten investointien työllistävyys (työpaikkojen lukumäärä, arvio)	749	700	730
— Ulkomaisten investointien määrä (milj. euroa)	554	390	400

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Innovaatorahoitus- ja -asiakkuustyön kokonaiskustannus/myönnetty rahoitus (%)	6,0	< 6,5	< 6,5
Asiakaspalautteen yleisarvio Tekesin toiminnasta (1—5)	4,3	> 4,3	> 4,3
Tuotokset ja laadunhallinta			
Asiakaspalautteen yleisarvio Business Finlandin toiminnasta (1—5)			> 4,0
Sidosryhmäytyvyisyys Visit Finland -toimintoon (1—5)	3,9	> 4,0	> 4,0

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	-	-	600
Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)	-	-	> 3,5

Tulostavoitteiden saavuttamiseen käytetään toimintamenojen lisäksi momentin 32.01.40 määrärahoja.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Innovaatiotoiminnan edistäminen	38 102 000
Hanke- ja ohjelmatoiminta	5 260 000
Kansainvälistymispalvelut	19 100 000
Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten edistäminen	4 400 000
Suomeen suuntautuvan matkailun edistäminen	15 480 000
Enterprise Europe Network	500 000
Yhteensä	82 842 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	39 496	43 623	82 942
Bruttotulot	372	100	100
Nettomenot	39 124	43 523	82 842
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	18 668		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	17 696		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Enterprise Europe Network (siirto momentilta 32.01.40)	500
Finpron yhdistäminen Business Finlandiin (siirto momentilta 32.50.41)	38 980
Maakuntaudistus: palkkaus- ja muut menot (siirto momentilta 32.01.02)	525
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-20
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-8
Palkkaliukumasäästö	-125
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-11
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-196
Toimintameno säästö (HO 2015)	-260
Työajan pidentäminen (Kiky)	-22
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-36
Vuokrien indeksikorotus	6
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-14
Yhteensä	39 319

Momentin nimike on muutettu.

2018 talousarvio	82 842 000
2017 talousarvio	43 523 000
2016 tilinpäätös	38 152 000

28. Materiaalitehokkuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) materiaalitehokkuutta edistävään selvitys-, kokeilu-, menetelmäkehitys- ja informaatio toimintaan
- 2) EU:n rahoittamien muiden kuin rakennerrahastoista rahoitettavien hankkeiden osarahoitukseen
- 3) enintään 130 000 euroa yritysten materiaalikatselmusten kehittämisen yhteydessä suoritettaviin avustusluonteisiin vähämerkityksisiin kustannusosuuksiin, jotka liittyvät yritysten materiaalikatselmuskokeiluihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Materiaalitehokkuus on luonnonvarojen säästeliästä käyttöä, tehokasta sivuvirtojen hallintaa, jätteen määrän vähentämistä ja materiaalien kierrätystä sekä haitallisten ympäristövaikutusten vähentämistä. Määrärahaa käytetään kansallisen materiaalitehokkuusohjelman toimeenpanoon liittyviin hankkeisiin, joilla edistetään materiaalitehokkuutta parantavien ratkaisujen kehittymistä siten, että yritysten kilpailukyky paranee ja haitalliset ympäristövaikutukset vähenevät. Määrärahaa käytetään myös yritysten materiaalikatselmuskokeiluihin.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Materiaalien tehokkaampi käyttö lisää energiatehokkuutta ja kilpailukykyä sekä edistää kestäviin tuotanto- ja kulutustapoihin siirtymistä.

2018 talousarvio	400 000
2017 talousarvio	400 000
2016 tilinpäätös	500 000

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 250 900 000 euroa.

Valtuus

Vuonna 2018 saa tehdä uusia rahoituspäätöksiä enintään 270 515 000 euron arvosta.

Mikäli vuoden 2017 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2018 enintään 20 000 000 eurolla.

Määrärahaa ja valtuutta saa käyttää:

- 1) valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja hyödyntämistä koskevaan teknologiseen, liiketoiminnalliseen ja muuhun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan
- 2) kansallisiin ja Euroopan unionin rahoitusosuuksiin eurooppalaisissa yhteistyöhankkeissa
- 3) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä kunnallisten ja muiden julkisten organisaatioiden julkisen toiminnan innovatiivisiin kehittämishankkeisiin
- 4) yritysten, kuntien ja kuntayhtymien, yleishyödyllisten yhteisöjen sekä valtion budjettitalouden organisaatioiden työelämän kehittämishankkeisiin
- 5) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä tekevien tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, jotka edistävät teknologisen, liiketoiminnallisen sekä muun elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kehittymisen kannalta merkittävän osaamisen syntymistä, kehittymistä ja laaja-alaista hyödyntämistä
- 6) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tekevien tutkimusorganisaatioiden kansallisiin ja kansainvälisiin ohjelmiin ja hankkeisiin, hankkeiden valmisteluun sekä osaamisen ja strategisten toimintaedellytysten kehittämiseen
- 7) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tekevien tutkimusorganisaatioiden kansainväliselle organisaatiolle maksettaviin jäsen- ja ohjelmamaksuihin sekä laitetoimituksiin ja Business Finlandin puolesta tehtävistä matkoista muille kuin Business Finlandin henkilöstölle aiheutuviin matkakustannuksiin
- 8) julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 6 §:ssä määriteltyjen hankintayksiköiden julkisen toiminnan laatua ja kustannustehokkuutta kohottaviin innovaatioihin liittyvien julkisten hankintojen valmisteluun ja toteutukseen
- 9) kansainvälisille organisaatioille innovaatioyhteistyön ja -ohjelmien jäsen- ja osallistumismaksuihin
- 10) valtionavustuslain (688/2001) ja Euroopan komission asetuksen (EY 651/2014) sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävien perusteiden yrityksille ja muille yhteisöille Suomessa tapahtuvaan audiovisuaalisten teosten käsikirjoittamisen, kehittämisen, tuotannon ja levityksen kustannuksiin sekä myynnin edistämiseen. Avustusta voidaan myöntää myös ulkomaisille toimijoille.

Avustusta voidaan maksaa myös palveluseleinä.

Momentilta voidaan maksaa ennen vuotta 2010 momentilta 32.20.20 tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot.

Momentilta voidaan maksaa ennakkomaksuja pienille ja keskisuurille yrityksille, kun ennakkomaksulla vähennetään muun julkisen rahoituksen tarvetta siltarahoitukseen.

Momentille budjetoituihin kulutusmenoihin liittyvät arvonnalisäveromenot maksetaan momentilta 32.01.29.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tutkimus-, kehitys- ja innovaatio (t&k&i)-rahoitusta kohdistetaan erityisesti elinkeinorakenteiden uudistumista nopeuttaviin riskipitoisiin hankkeisiin. Rahoituksella kannustetaan yrityksiä ja muita yhteisöjä sekä valtion budjettitalouteen kuuluvia organisaatioita tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä yhteisiin ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä sekä kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta sekä edistämään työelämän kehitystä. Rahoitusta myönnettäessä otetaan huomioon rahoituksen vaikutus hankkeen toteutukseen, hankkeen vaikuttavuus, tavoiteltava liiketoiminta sekä kehitettävän innovaation tai osaamisen uutuusarvo, tulosten hyödyntäminen, käytettävät voimavarat, taloudelliset edellytykset ja verkottuminen sekä hankkeiden välilliset vaikutukset elinkeinoelämässä ja yhteiskunnassa.

Audiovisuaalisen tuotannon kannustimella vauhditetaan audiovisuaalisen tuotannon kasvua, alan yritystoimintaa, työllisyyttä, kansainvälistymistä, mukaan lukien ulkomaisten investointien edistäminen, sekä alan ekosysteemien monipuolistumista Suomessa.

Tukea myönnetään erityisesti:

- riskipitoisiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin ja ohjelmiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen luomiseen ja hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa
- nuorten innovatiivisten yritysten liiketoimintojen kehittämiseen
- pienille ja keskisuurille yrityksille uuden teknologian, osaamisen, teollisoikeuksien sekä innovaatiopalvelujen hankkimiseen
- innovatiivisten tuotantotapojen kehittämiseen ja kokeilemiseen pilotti- tai demonstraatiomittakaavassa sekä koetuotantoon
- kunnallisten organisaatioiden, valtion budjettitalouteen kuuluvien organisaatioiden, yritysten ja muiden yhteisöjen sellaisten innovatiivisten hankintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen, joilla tilaaja tavoittelee toimintansa tai palvelujensa laadun ja kustannustehokkuuden merkittävää parantamista ja jotka edellyttävät tarjoajilta uuden tuotteen, tuotantomenetelmän, palvelun tai muun innovatiivisen ratkaisun kehittämistä
- työelämän kehittämishankkeisiin
- audiovisuaalisen tuotannon tekemiseen Suomessa.

Tulostavoitteiden saavuttamiseen käytetään myös momenttien 32.20.06, 32.20.43, 32.20.83 ja 32.20.89 määrärahoja ja valtuuksia.

Eurooppalaisia yhteistyöhankkeita koskevat EU-tulot on merkitty momentille 12.32.99.

Business Finlandin t&k&i-rahoituksen vaikuttavuustavoitteiden toteutumista seurataan ensisijaisesti riippumattomilla vaikuttavuusarvioinneilla sekä vuosittain suuntaa-antavilla seurantamittareilla.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Business Finlandin t&k&i-rahoitukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Vaikuttavuus

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
1. Globaalisti kilpailukykyinen elinkeinoelämä: Suomeen kehittyä paljon kilpailukykyisiä ja kasvuhakuisia toimijoita kumppaniverkostoineen. Uudet tuotteet ja palvelut pääsevät kansainvälisille markkinoille ja onnistuneet läpimurrot kasvattavat arvonlisää ja vientiä.			
Alkavat ja pk-yritykset			
Business Finland tukee t&k&i-rahoituksella alkavien yritysten liiketoimintaosamisen vahvistumista ja kannustaa suuren määrän yrityksiä merkittävään kansainväliseen kasvuun innovaatioiden avulla sekä kehittymään houkutteleviksi sijoituskohteiksi yksityisille sijoittajille.			
— Pk-yritysten uusi vienti/Business Finlandin t&k&i-rahoitus (paras neljännes ylittää tavoitearvon) (kerroin)	30	> 22	> 22
— Rahoitettujen hankkeiden synnyttämä vuosittainen vienti/Business Finlandin tki-rahoitus (kerroin)	26	> 10	> 10
2. Houkutteleva innovaatioympäristö: Suomalainen huippuosaaminen, kokeilu- alustat ja verkostot kutsuvat ja innostavat läpimurtoihin. Maailman tuloksellisin palvelukokonaisuus ja toimiva Team Finland -yhteistyö mahdollistavat innovatiivisten yritysten menestymisen Suomessa.			
Suuret yritykset			
Business Finland kannustaa t&k&i-rahoituksella suuret yritykset rohkeaan ja kansantalouden kannalta merkittävään uudistumiseen sekä osaamista ja liiketoimintamahdollisuuksia kumppaneille synnyttävään yhteistyöhön			
— Suurten yritysten kokonaisverkottuminen Business Finlandin t&k&i-projekteissa (%)	176	170	170
Julkiset tutkimusorganisaatiot			
Business Finland vauhdittaa t&k&i-rahoituksella taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti hyödyllisten osaamisten, verkostojen ja tutkimustulosten synnyttämistä ja siirtymistä elinkeinoelämän hyödynnettäväksi			
— Yritysten arvio tutkimustulosten ja osaamisten kaupallisen hyödyntämisen todennäköisyydestä (%)	72	> 70	> 75

Valtuuden ja määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

	Määräraha	Valtuus
Avustukset tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatiotoimintaan	156 300	183 515
— alkaville yrityksille		57 500
— pk-yrityksille		65 515
— suuryrityksille		60 500
Julkisen tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitus	77 800	70 800
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) ohjelmamaksut	16 800	16 200
Yhteensä	250 900	270 515

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	211 400	99 800	31 200	9 500	3 000	354 900
Vuoden 2018 sitoumukset	39 500	114 500	73 500	28 000	15 015	270 515
Menot yhteensä	250 900	214 300	104 700	37 500	18 015	625 415

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arviomäärärahan tarkistus	-920
Audiovisuaalisen kannustinjärjestelmän käyttöönotto (siirto momentilta 29.10.20)	500
Audiovisuaalisen kannustinjärjestelmän käyttöönotto (siirto momentilta 29.80.31)	3 000
HO Innovatiiviset hankinnat	870
HO Tutkimuksen ja yritysten yhteistyö, ekosysteemikehitys, innovatiiviset hankinnat, innovaatioaseteli, TF explorer	8 000
Innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus (Siirto momentille 32.20.42)	-3 000
Kertaluonteisen valtuuslisäyksen poistuminen (TAE2016)	-1 700
Säästö päätös	-30 350
Yhteensä	-23 600

2018 talousarvio	250 900 000
2017 talousarvio	274 500 000
2016 tilinpäätös	335 351 786

41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää biotalouden korkealuokkaisten tutkimus- ja pilot-infrastruktuurien rakentamiseen, kehittämiseen ja ylläpitoon sekä näistä aiheutuvien arvonlisäverojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Strategisesti erityisen tärkeissä pilot- ja tutkimusinfrastruktuuri-investoinneissa valtion tuki on 100 %.

Arviomääräraha sisältää korvauksen yhtiölle hankintojen ja arvonlisäverokustannuksiin muun kuin arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettun liiketoiminnan muodossa harjoitetun liiketaloudellisen toiminnan osalta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Bioruukki (maksatusten vähentyminen)	-1 000
Yhteensä	-1 000

2018 talousarvio	1 500 000
2017 talousarvio	2 500 000
2016 tilinpäätös	1 971 504

42. Kasvuekosysteemien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) uusien nousevien kasvualojen ja -ekosysteemien tunnistamiseen sekä ekosysteemialoitteiden valmisteluun ja esiselvityksiin
- 2) uudentyppisten kumppanuusmallien sekä sektorirajat ylittävien kansallisten kasvustrategioiden, toimenpideohjelmien ja niissä tunnistettujen kasvuekosysteemien toimenpiteiden edistämiseen
- 3) edelläkävijämarkkinoiden, kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamisen, tutkimus- ja kehittämissympäristöjen yhteiskäyttöä sekä osaamisen vahvistamista ja tutkimustulosten hyödyntämistä edistävien uusien toiminta- ja rahoitusmallien kehittämiseen
- 4) enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Kulutusmenot budjetoidaan maksatuspäätosperusteisena siltä osin kuin on kyse kilpaillusta hankerahoituksesta. Momentille budjetoituihin kulutusmenoihin liittyvät arvonlisäveromenot maksetaan momentilta 32.01.29.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätosperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla tunnistetaan Suomen talouskasvun kannalta korkean lisäarvon ja kansainvälisen potentiaalin omaavia nousevia kasvualoja ja -ekosysteemejä yhteistyössä ministeriöiden, rahoittajien, elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on muodostaa systemaattinen arviointi- ja tietopohja valtioneuvostotason strategisille valinnoille ja tulevaisuuden kasvulinjauksille.

Korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, kuntien, maakuntien, kuntayhtymien, yleishyödyllisten yhteisöjen, valtionvirastojen ja laitosten sekä valtion välillä rakennetaan uudentyypisiä kumppanuuksia. Tavoitteena on myös edistää edelläkävijämarkkinoiden syntymistä, kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamista, julkisten ja yksityisten tutkimusinfrastruktuurien ja kehitysympäristöjen yhteiskäyttöä ja -rahoitusta sekä osaamisen vahvistamista ja tutkimustulosten kaupallistamista.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

- Suomeen syntyy kansainvälisesti vahvoja strategisia kasvuekosysteemejä, jotka luovat uutta kansainvälisesti kilpailukykyistä liiketoimintaa, vientiä ja työpaikkoja sekä houkuttelevat investointeja ja kansainvälisiä osaajia
- Suomeen luodaan vetovoimaisia kokeilu- ja kehitysalustoja innovaatiotoiminnalle
- Kestävät innovatiiviset julkiset hankinnat luovat markkinoita uusille ratkaisuille, lisäävät vientiä sekä parantavat julkisten palvelujen laatua ja tuottavuutta. Hankinnoilla edistetään myös energia- ja ilmastotavoitteita sekä resurssitehokkuutta ja kiertotaloutta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ekosysteemit	2 000
Inka-ohjelman lakkauttaminen (HO 2015)	-2 800
Innovatiiviset julkiset hankinnat (siirto momentilta 32.20.40)	3 000
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (uudelleenbudjetointi)	-1 800

Säästöpäätös	500
Yhteensä	900

Momentin nimike on muutettu.

2018 talousarvio	5 000 000
2017 talousarvio	4 100 000
2016 tilinpäätös	7 024 000

43. Cleantech- ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 49 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti yrityksille, korkeakouluille, valtion tutkimuslaitoksille ja kunnallisille organisaatioille taloudelliseen toimintaan:

- 1) tutkimuksen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistamiseen innovaatioiden kaupallistamiseksi
- 2) pk-yritysten cleantech-ratkaisujen kehittämiseen
- 3) biotalouden uusien tuotteiden, palveluiden ja liiketoimintamallien kehittämiseen
- 4) cleantech- ja biotalouden ratkaisujen pilotointiin ja demonstrointiin.

Määrärahaa saa käyttää myös julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä harjoittavien valtion tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja vastaavien tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Momentilta voidaan maksaa ennakkomaksuja pienille ja keskisuurille yrityksille, kun ennakkomaksulla vähennetään muun julkisen rahoituksen tarvetta Business Finlandin myöntämien avustusten siltarahoitukseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Momentille budjetoituihin kulutusmenoihin liittyvät arvonnalisäveromenot maksetaan momentilta 32.01.29.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Hallitusohjelman strategisten tavoitteiden toimeenpanoa tuetaan kärkihankkeilla. Painopistealueiden kilpailukyky ja työllisyys, osaaminen ja koulutus sekä biotalous ja puhtaat ratkaisut rahoituksesta 49 milj. euroa kohdennetaan cleantech- ja biotalouden ratkaisujen kehittämiseen, pilotointiin ja demonstrointiin sekä tutkimuksen ja elinkeinoelämän yhteistyön vahvistamiseen innovaatioiden kaupallistamiseksi vuonna 2018. Biotalous ja cleantechin uusien innovaatioiden käyttöönottoa vauhditetaan kokeiluhankkeilla ja innovatiivisilla julkisilla hankinnoilla.

Tavoitteet

- Uusia työpaikkoja syntyy kestävän luonnonvarojen käytön ja cleantech-yritysten kasvun myötä
- Biotalous- ja cleantech-ratkaisuja kehittävien pk-yritysten vienti kasvaa
- Business Finland vauhdittaa taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti hyödyllisten osaamisten, verkostojen ja tutkimustulosten synnyttämistä ja siirtymistä elinkeinoelämän hyödynnettäväksi.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tutkimustulosten kaupallistaminen	25 000 000
Kasvuhakuisten pk-yritysten cleantech-ratkaisut	9 000 000
Biotalous uudet tuotteet, palvelut ja liiketoimintamallit	13 000 000
Cleantech-pilotit	2 000 000
Yhteensä	49 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Cleantech pilotit	-1 000
Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Uudet tuotteet, palvelut ja liiketoimintamallit	1 000
Kilpailukyky ja työllisyys: Kasvuhakuisten pk-yritysten cleantech-ratkaisujen vauhdittaminen	1 000
Osaaminen ja koulutus: Tutkimustulosten kaupallistaminen	5 000
Yhteensä	6 000

2018 talousarvio	49 000 000
2017 talousarvio	43 000 000
2016 tilinpäätös	30 000 000

44. Kiertotalouden investointi- ja kehittämistuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kiertotalouden uusien ratkaisujen ja prosessien tuotantoon tai käyttöön liittyvän teknologian tai palvelumallien käyttöönottoon, laajennukseen tai pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin, jotka liittyvät uusiotuotteisiin ja materiaaleihin, jätteiden sivuvirtojen käsittelyyn tai kiertotalouden tuotteistamiseen liittyvään uuteen teknologiaan, palveluun tai niiden ympäristö- ja kansantaloudellisiin vaikutuksiin

2) investointeihin, jotka sisältävät uusia kiertotalouden liiketoimintamalleja, uusia alustoja tai digitaalisia palveluja, toimintamalleja sekä tuote- ja palvelusuunnittelua, joka tukee tuotantoa tai käyttöä, korjaamista, huollettavuutta, päivittämistä, jakamista, vuokraamista taikka muuta kiertotalouden kaupallista käyttöönottoa

3) selvityksiin ja investointeja tukeviin esiselvityksiin ja selvityksiin, jotka tähtäävät kiertotalouden eri toimijoiden investointitoiminnan edistämiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Tukea myönnetään valtionavustuslain (688/2001) nojalla ja vähämerkityksellistä tukea (komission asetus 1407/2013) koskevien EU:n valtiontukisääntöjen mukaan.

Selvitysosa: Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman strategisten tavoitteiden toimeenpanoa tuetaan kärkihankkeilla. Painopistealueen biotalous ja puhtaat ratkaisut rahoituksesta 4 milj. euroa on tarkoitettu käytettäväksi kiertotalouden investointi- ja kehittämistukeen vuosina 2018—2019. Kiertotalouden ydinajatus on säilyttää materiaa-

lit ja niiden arvo talouden kierrossa mahdollisimman pitkään ja korvata uusiutumattomia luonnonvaroja kestävästi tuotetuilla uusiutuvilla materiaaleilla.

Investointi- ja kehittämistuki on tarkoitettu uusiin tulevaisuuden kiertotalousratkaisuihin kansainvälisen edelläkävijyyden ja kansallisen kiertotalouden tiekartan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Kiertotalouden investointituki	2 000
Yhteensä	2 000

2018 talousarvio 2 000 000

(46.) *Laivanrakennuksen innovaatiotuki* (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös —

47. *Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 56 159 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Finnvera Oyj:n luotto- ja takaustoiminnasta syntyneiden tappioiden osittaiseen korvaamiseen valtioneuvoston antaman luotto- ja takaustappiositoumuksen mukaisesti.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtioneuvosto on antanut valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) 8 §:n nojalla sitoumuksen siitä, että valtio korvaa Finnvera Oyj:n luottotappioita sitoumuksen ehtojen mukaisesti niistä luotoista ja takauksista, jotka yhtiö on myöntänyt 1.1.1999 alkaen. Tätä ennen Kera Oy:n myöntämistä luotoista ja takauksista korvataan luotto- ja takaustappiot Kera Oyj:stä annetun lain (65/1971) nojalla annettujen valtioneuvoston sitoumusten mukaisesti. Valtion luotto- ja takaustappiositoumuksiin perustuva korvausosuus Finnveran Oyj:n luottotappioista on 35—80 % riippuen tukialueesta, yritystyyppistä ja käytetystä rahoitusinstrumentista.

Finnvera Oyj korjaa yritysrahoituksessa ilmeneviä markkinapuutteita sekä suuntaa rahoitustaan edistämään yritystoiminnan alkua sekä yritysten kasvua ja kansainvälistymistä.

Luottotappiokorvaukset mahdollistavat sen, että Finnvera Oyj voi myöntää lainoja ja takauksia silloinkin, kun yrityksen vakuudet ovat riittämättömiä. Vuonna 2018 Finnvera Oyj:n arvioidaan tekevän noin 9 000 rahoituspäätöstä ja myöntävän luotto- ja takaustappiositoumuksen piirissä olevia lainoja ja takauksia yritystoimintaan noin 1,0 mrd. euroa. Asiakkaita Finnvera Oyj:llä on noin 28 000, josta alle kymmenen henkilöä työllistävien yritysten osuus on noin 90 %. Finnvera Oyj rahoitti vuonna 2016 yli 2 100 kasvavaa yritystä ja määrän arvioidaan vuonna 2018 säilyvän samalla tasolla. Finnvera Oyj:n arvioidaan myöntävän vuonna 2018 rahoitusta noin 2,2 mrd. euron kokonaishankkeisiin, mistä Finnvera Oyj:n osuus on noin 45 % ja pankkien sekä muun rahoituksen osuus noin 55 %.

Vaikutavuus

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio
Aloittavien yritysten määrä (kpl)	3 383	3 500	3 500
Myötävaikutetut uudet työpaikat (kpl)	8 724	8 500	8 500

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arviomäärärahan tarkistus	-13 558
Finnveran pk-yrityksiä suurempien yritysten rahoituksen laajentaminen tukialueiden I ja II ulkopuolelle	3 890
Tukialueiden ulkopuolisen tappiokorvausprosentin nostaminen 55 prosenttiin	184
Työllisyys ja kilpailukyky: Juniorilainaohjelma	1 000
Yhteensä	-8 484

2018 talousarvio	56 159 000
2017 talousarvio	64 643 000
2016 tilinpäätös	36 044 150

48. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 42 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain (1137/1996) sekä julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) mukaisen korkotuen maksamiseen
- 2) Valtiokonttorille korontasaussopimuksista aiheutuvien korko- ja valuuttariskien suojaukseen tarvittavien toimenpiteiden ja kustannusten maksamiseen
- 3) julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiöstä annetun lain (1136/1996) mukaisesti Suomen Vientiluotto Oy:lle maksettavan hallinnointipalkkion suorittamiseen
- 4) julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) mukaisesti Suomen Vientiluotto Oy:lle maksettavan alijäämäkorvauksen suorittamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen myöntämisen tavoitteena on turvata suomalaisille vientiä harjoittaville yhtiöille kansainvälisesti kilpailukykyinen viennin ja alustoimitusten rahoitusjärjestelmä, lisätä Suomen pääomatavaravientiä ja alustoimituksia sekä edistää viejien, kotimaisten telakoiden ja alihankkijoiden työllisyyttä.

Julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) nojalla Suomen Vientiluotto Oy voi tehdä korontasaussopimuksia ja -päätöksiä enintään 22 mrd. euron pääoma-arvosta sekä myöntää OECD-ehdoisia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia luottoja enintään 22 mrd. euron pääoma-arvosta.

Myöntämisvaltuuden käyttöästä laskettaessa otetaan huomioon korontasaussopimusten erääntymätön pääoma täysimääräisenä ja tarjousten pääoma-arvosta 50 %.

Toimintaa kuvaavia tunnuslukuja

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio
Uusia vientiluottoja koskevia korontasaussopimuksia ja -päätöksiä (milj. euroa)	1 017	6 300	1 100
Myönnettyjen korontasaussopimusten ja -päätösten kanta vuoden lopussa (milj. euroa)	4 200	11 200	12 500

Korontasaussopimuksista valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Vientiluottojen korkotuki	27 200	38 300	40 300	48 200	154 000
Suojausmenot	15 100	17 800	13 300	8 800	55 000
Menot yhteensä	42 300	56 100	53 600	57 000	209 000

Korontasaussopimuksista sekä korko- ja valuuttariskien suojaamisesta aiheutuvien menojen lisäksi valtiolle tuloutuu korkohyvityksiä ja suojaustuloja, jotka tuloutuvat momentille 12.32.99. Vuonna 2016 valtio sai korkohyvityksiä yhteensä 34,4 milj. euroa ja korontasaustoiminnan ylijäämä oli 19,0 milj. euroa. Korontasaustoiminnasta valtiolle tulevien korkohyvitysten ja suojaustulojen arvioidaan olevan yhteensä 27,9 milj. euroa vuonna 2017 ja 38,1 milj. euroa vuonna 2018.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arviomäärärahan tarkistus (lainakannan kasvu, valuuttakurssimuutokset, muutokset suojauskustauksissa)	2 000
Yhteensä	2 000

2018 talousarvio	42 300 000
2017 talousarvio	40 300 000
2016 tilinpäätös	15 443 805

49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 87 303 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisavustuksena yhtiölle Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (761/2014) mukaisena rahoituksena:

1) Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n strategiseen, muuhun kuin liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaan toimintaan. Tämä käsittää muun muassa yhtiön oma- ja yhteisrahoitteisen tutkimus- ja kehitystyön, osaamisen kehittämisen, innovaatiotoiminnan, teknologian lisensoinnin, uusien yritysten perustamisen ja yhteisrahoitteisten tutkimushankkeiden omarahoitussuutta koskevat menot ja kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleisen toteuttamisen, hallinnoinnin ja kehittämisen, kansallisten mittanormaalilaboratorioiden toiminnan ohjauksen, kansallisen kalibrointipalvelun järjestämisen sekä mittatekniikan edistämisen

2) korvaukseen yhtiölle hankintojen ja toimitilavuokrien arvonlisävero-osuuteen sekä toimitilavuokrien piileviin arvonlisäverokustannuksiin muun kuin arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun liiketoiminnan muodossa harjoitetun liiketaloudellisen toiminnan osalta

3) Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom-ohjelma 2014—2018) fuusiotutkimuksen kansallisen koordinaatiotehtävän hoitamiseen

4) Metrijärjestön jäsenmaksuun.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena ja se voidaan maksaa ennakkona.

Selvitysosa: Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n (VTT) tehtävä on riippumattomana ja puolueettomana tutkimuslaitoksena edistää tutkimuksen ja teknologian laaja-alaista hyödyntämistä sekä kaupallistamista elinkeinoelä-

mässä ja yhteiskunnassa. Yhtiö vastaa tehtäväänsä liittyvästä kansainvälisestä toiminnasta. Yhtiöllä voi tehtävänsä toteuttamiseksi olla tytäryhtiöitä. Tehtävänsä toteuttamiseksi yhtiö harjoittaa teknologian soveltavaa tutkimusta ja kehittämistä sekä näihin liittyvää ennakoitotoimintaa (strateginen tutkimus), tuottaa teknologiaan ja innovaatioihin perustuvia tutkimus- ja asiantuntijapalveluja (liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuva tutkimus), toimii kansallisena metrologialaitoksena tieteellisen metrologian osalta, ylläpitää ja kehittää kansallista metrologiajärjestelmää, mittanormaalijärjestelmää ja kalibrointipalvelua sekä harjoittaa metrologian strategista ja liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaa tutkimusta.

Strategisesti erityisen tärkeässä tutkimuksessa valtion tuki on 100 %.

VTT keskittää tutkimus- ja kehitystoimintaansa laajoihin ja vaikuttavuudeltaan suuriin, haastelähtöisiin kokonaisuuksiin, joita ovat:

- Tulevaisuuden ilmasto: puhtaan ja vähähiilisen energian tuoton, käytön ja varastoinnin ratkaisut
- Resurssien riittävyys: uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen riittävyyden kestävä kehityksen mukaisen käytön ratkaisut
- Hyvä elämä: terveyteen, hyvinvointiin ja elinympäristön, mukaan lukien infrastruktuuriin liittyvät ratkaisut
- Kokonaisturvallisuus ja riskienhallinta: yksilön, yrityksen ja yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvät ratkaisut
- Teollisuuden uudistuminen: teollisuuden uudistumista, digitalisoitumista ja kilpailukykyä koskevat ratkaisut.

Vaikuttavuus

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Elinkeinoelämän kasvun ja uudistumisen tukeminen			
— VTT:n merkitys innovaatioiden kaupallistamisessa Suomessa (5 v. liukuva ka, %)	36		30—35
—VTT:n mukanaolo ja rooli Suomen kannalta merkittävässä kasvualoitteissa (kpl)	-	-	3—5
Asiakasvaikuttavuus: Suomalaisen yritysten ja tutkimusyhteisöjen kiinnittyminen kansainvälisiin osaamisverkostoihin			
— VTT:n kanssa toteutettu hanke edisti kansainvälisiin verkostoihin kytketymistä (asiakasvaikuttavuuskysely, kehitys %)		Kasvaa	Kasvaa
Osaamisen erinomaisuus: Tutkimuslähtöisen liiketoiminnan synnyttäminen			
— VTT:n spin-offien saama pääoma (milj. euroa)	18	15	10
— IPR tuotot (milj. euroa)	2,8	2,5	2,8
— Maksullinen toiminta (milj. euroa)	65	72	74

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Yleisavustus perusrahoitukseen	70 768
Arvonlisäveromenot	16 300
Yleisavustus Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom ohjelma 2014—2018) fuusiotutkimuksen kansallisen koordinaatiotehtävän hoitamiseen	160
Yleisavustukset jäsenmaksuihin	75
Yhteensä	87 303

2018 talousarvio	87 303 000
2017 talousarvio	87 303 000
2016 tilinpäätös	91 770 000

50. *Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Kansainvälinen teknologiapalkinto (Millennium-teknologiapalkinto), on joka toinen vuosi myönnettävä 1 milj. euron suuruinen palkinto, jonka tavoitteena on lisätä Suomen kuvaa korkeatasoisena teknologia- ja hyvinvointivaltiona.

Palkinto on tarkoitus antaa henkilölle, yhteisölle tai projektille tulevaisuuteen suuntautuvasta teknologiaan pohjautuvasta ja laajasti vaikuttavasta innovaatiosta, joka edistää elämisen laatua ja humaaneja yhteiskunnallisia arvoja. Palkintohankkeen toteuttajana on Tekniikan Akatemia -säätiö.

2018 talousarvio	1 000 000
2016 tilinpäätös	1 000 000

51. *Naisille suunnattu innovaatiopalkinto (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään 118 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena naisille suunnatun innovaatiopalkinnon maksamiseen sekä palkintoprosessin käytännön järjestelyistä aiheutuviin kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Naisille suunnattu innovaatiopalkinto on vuosina 2017—2019 myönnettävä 110 000 euron suuruinen tunnustuspalkinto. Palkinto on perustettu yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden 110-vuotisen historian kunniaksi.

Palkinto on tarkoitus myöntää naiselle tai naisista koostuvalle ryhmittymälle tieteellisesti merkittävästä innovaatiosta teknologian tai talouden alalla.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Palkintoprosessin käytännön järjestelyt	8 000
Uusi naisten innovaatiopalkinto	110 000
Yhteensä	118 000

2018 talousarvio	118 000
2017 talousarvio	118 000

80. *Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleerahoitustoimintaan (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 96 986 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Suomen Vientiluotto Oy:lle viennin jälleenaohitustoimintaa varten myönnettyjen lainojen maksamiseen
- 2) Valtiokonttorille jälleenaohitustoimintaan myönnettyistä lainoista aiheutuvien korko- ja valuuttariskien suojaukseen tarvittavien toimenpiteiden aiheuttamien koron yhteydessä tai muuten lainan saajalta perittyjen kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Viennin jälleenaohitusmalli oli tilapäisesti käytössä vuosina 2009—2012, jonka jälkeen malli korvattiin Finnvera Oyj:n rahoitukseen perustuvalla vienninrahoitusjärjestelmällä (1543/2011). Tilapäisen jälleenaohitusmallin voimassaoloaikana myönnettyjen jälleenaohitusluottojen maksatus jatkui vuoteen 2015 asti.

Viennin jälleenaohitusmallin tavoitteena oli varmistaa, että suomalaisilla yhtiöillä on käytössään kansainvälisesti kilpailukykyinen viennin ja alustoimitusten rahoitusjärjestelmä, jolla lisätään Suomen pääomatavaravientiä sekä edistetään viejien, kotimaisten telakoiden sekä niiden alihankkijoiden työllisyyttä.

Vientihankkeiden jälleenaohitusmallissa Suomen Vientiluotto Oy jälleenaohitti koti- ja ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen suomalaiseen pääomatavaravientiin järjestämiä OECD-ehdoisia ostajaluottoja, joissa on Finnvera Oyj:n takuu. Jälleenaohitus toteutettiin Suomen Vientiluotto Oy:lle myönnettyillä lainoilla. Lainojen maksatus tapahtui samassa aikataulussa Suomen Vientiluotto Oy:n myöntämän jälleenaohituksen kanssa.

Jälleenaohitustoiminnasta valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	Yhteensä
Suojausmenot	96 986	89 342	80 933	66 785	334 046
Yhteensä	96 986	89 342	80 933	66 785	334 046

Jälleenaohitustoiminnan kautta rahoitetuista lainoista valtio saa tuloja lainojen lyhennysten ja korkojen muodossa. Valtio voi saada myös suojaustuloja.

Vuonna 2016 lainojen lyhennykset olivat 304,7 milj. euroa, korkotulot 60,2 milj. euroa ja suojaustulot 42,8 milj. euroa. Vuonna 2017 jälleenaohituksen arvioidut lainojen lyhennykset, korkotuotot lainoista ja johdannaisista, kurssivoitot lainoista ja johdannaisista ovat yhteensä 404,1 milj. euroa. Vuonna 2018 vastaavien erien arvioidaan olevan 388,8 milj. euroa.

Talousarviovuoden aikana toteutuneiden suojaustulojen ja suojausmenojen yhteenlaskettu nettomäärä kirjataan vuoden päättyessä joko suojaustulona momentille 12.32.99 tai suojausmenona momentille 32.20.80. Jälleenaohitustoiminnan lainojen lyhennykset ja kurssierot lainoista ja johdannaisista tuloutuvat momentille 15.01.04 ja korkotulot lainoista ja johdannaisista momentille 13.01.05.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Muutokset suojausmenoissa	-4 329
Valuuttakurssi- ja korkomuutokset	18 853
Yhteensä	14 524

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	96 986 000
2017 talousarvio	82 462 000
2016 tilinpäätös	97 976 810

82. *Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 8 b §:ssä tarkoitettujen luottomuotoiseen vienninrahoitukseen liittyvää varainhankintaa turvaavien lainojen maksamiseen.

Valtuus

Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 8 b §:ssä tarkoitettuja vienninrahoitukseen liittyviä lainoja Finnvera Oyj:lle enintään 1 000 000 000 euroa. Lainat saadaan myöntää vakuutta vaatimatta. Lainojen myöntämisen edellytyksenä on se, että rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa tilanteessa, että Finnvera Oyj ei kykene hankkimaan valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:ssä tarkoitettuja lainoja ja lainaohjelmia kohtuullisilla ehdoilla. Myönnettävien lainojen takaisinmaksuaika on pääasiassa lyhytaikaista, enintään 12 kuukauden pituista. Myönnettävistä lainoista peritään käypää korkoa.

Selvitysosa: Julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) nojalla Suomen Vientiluotto Oy voi myöntää Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvia vienti- ja alusluottoja. Lain mukaan valtio voi taata Finnvera Oyj:n luottomuotoiseen vienninrahoitukseen liittyvää varainhankintaa. Jos rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa tilanteessa, että Finnvera Oyj ei kykene hankkimaan markkinoilta varoja kohtuullisilla ehdoilla, voidaan yhtiölle myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa pääasiassa lyhytaikaista, enintään 12 kuukauden pituista lainaa käypää korkoa vastaan. Lainat on tarkoitettu myöntää vakuutta vaatimatta.

Suomen Vientiluotto Oy:n myöntämien vienti- ja alusluottojen tavoitteena on varmistaa, että suomalaisilla yhtiöillä on käytössään vastaavanlainen kansainvälisesti kilpailukykyinen viennin ja alustoimitusten rahoitusjärjestelmä kuin tärkeimpien kilpailijamaidemme viejillä. Tämän rahoitusjärjestelmän avulla parannetaan suomalaisten viejien mahdollisuuksia menestyä pääomatavaraviennin- ja alustoimitusten tarjouskilpailuissa ja sitä kautta myös samalla autetaan vientiyrityksiä, kotimaisia telakoita sekä niiden alihankkijoita työllistämään.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	10 000
2017 talousarvio	10 000
2016 tilinpäätös	—

83. *Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 141 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion lainanannosta sekä valtion takauksesta ja valtion takuusta annetun lain (449/1988), valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan unionin vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja hyödyntämistä koskevaan teknologiseen, liiketoiminnalliseen ja muuhun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä pääosin nuoria innovatiivisia yrityksiä palvelevien yrityskiihdyttämöjen ja riskipääomarahastoa kokoavien yritysten toiminnan käynnistämiseen.

Lainoja voidaan myöntää riskiehtoisena. Mikäli hanke tai sen tulosten taloudellinen hyödyntäminen viivästyy tai epäonnistuu, Business Finlandilla on lainansaajan hakemuksesta oikeus muuttaa lainan ehtoja valtioneuvoston asetuksella tarkemmin määriteltävällä tavalla.

Lainat myönnetään pääsääntöisesti vakuutta vaatimatta. Osa rahoituksesta voidaan maksaa ennakkona.

Valtiokonttorilla on oikeus sopia lainansaajan kanssa aiemmin myönnettyjen pääomalainojen ja niille kertyneiden korkojen muuttamisesta vieraan pääoman ehtoiseksi lainoiksi osakeyhtiölain mukaisesti. Valtiokonttori voi myös sopia lainojen erääntymisestä tällaisten muutosten yhteydessä. Muutos voidaan tehdä vain muiden velkojien suostumuksella.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2018 uusia lainoja saa myöntää enintään 156 823 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2017 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2018 enintään 50 000 000 eurolla.

Selvitysosa: Lainoilla kannustetaan yrityksiä ja muita yhteisöjä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä yhteisiin teknologia-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä sekä kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta.

Rahoitusta myönnetään erityisesti:

- yrityksille ja muille yhteisöille tutkimus- ja kehitystyöhön, jonka tavoitteena on edistää kansainvälisesti kilpailukykyisten tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palvelujen kehittämistä ja parantamista
- riskipitoisiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin ja ohjelmiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa
- alkavien innovatiivisten yritysten ja olemassa olevien yritysten uusien liiketoimintojen käynnistämiseen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja tulosten liiketaloudellisen hyödyntämisen edistämiseen
- markkinaläheisiin riskipitoisiin kehitys-, pilotointi- ja demonstrointihankkeisiin
- innovatiivisten tuotantotapojen kehittämiseen ja kokeilemiseen pilotti- ja demonstraatiomittakaavassa sekä koetuantoon
- pienille ja keskisuurille yrityksille teknologiahankintoihin ja teollisoikeuksien sekä innovaatiopalvelujen hankkimiseen tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiohankkeen osana.

Lainojen takaisinmaksuista saatavat tulot on merkitty momentille 15.01.04 ja korot momentille 13.01.05.

Vaikuttavuustavoitteet on esitetty momentin 32.20.40 yhteydessä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	74 000	22 000	7 500	2 000	1 000	106 500
Vuoden 2018 sitoumukset	67 000	61 000	19 500	7 000	2 323	156 823
Menot yhteensä	141 000	83 000	27 000	9 000	3 323	263 323

Business Finlandin lainojen lainakanta

	2014	2015	2016
Valtiokonttorin hoidossa vuoden lopussa oleva lainakanta (milj. euroa)	721,7	751,5	829,1

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen valtuuden lisäyksen maksatusten loppuminen	-3 000
Maksatusmäärärahojen tarkistukset	-4 100
Valtuuslisäyksen (10 milj. euroa 2017 I LTA) maksatukset (siirto momentilta 32.20.89)	3 900
Valtuuslisäyksen (TAE 2018) maksatukset (siirto momentilta 32.20.89)	4 300
Yhteensä	1 100

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	141 000 000
2017 talousarvio	139 900 000
2016 tilinpäätös	141 613 291

(87.) *Pääomailaina Finnvera Oyj:lle* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2017 talousarvio	5 000 000
2016 tilinpäätös	5 000 000

88. *Pääomasijoitus Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 35 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen Teollisuussijoitus Oy:n oman pääoman korottamiseen käytettäväksi suomalaisen pääomasijoitusmarkkinan kehittämiseen ja monipuolistamiseen sekä kansainvälistymistä edistävään pääomasijoitus-toimintaan.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttää Kasvurahastojen Rahasto III (KRR III) perustamiseen. Valtion rahoituksella aktivoitetaan koti- ja ulkomaista pääomaa Suomen riskipääomamarkkinoille. Perustettava rahasto sijoittaa Suomessa toimiviin venture capital- ja kasvurahastoihin. Kasvurahastojen rahastot edistävät elinkeinopoliittisten tavoitteiden saavuttamista. Sijoitustoiminnan painopiste on suomalaisissa kasvuhakuisissa ja kansainvälistyvissä yhtiöissä. Tesin sijoitus rahastoon olisi 50—60 milj. euroa, kuitenkin enintään puolet rahaston pääomasta.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

	Tavoitteet
Vipuvaikutus: KRR III -rahastoon kerätty yksityinen pääoma (milj. euroa)	60—90
Uusien venture capital- ja kasvurahastojen määrä (kpl)	10—14
Vipuvaikutus: KRR III -rahaston kohderahastojen keräämä yksityinen ja kansainvälinen pääoma yhteensä (milj. euroa)	> 500
Kohdeyhtiöiden kasvu, liikevaihto (milj. euroa)	kasvaa
Kohdeyhtiöiden työpaikat (lkm)	kasvaa

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Audiovisuaalisen kannustinjärjestelmän käyttöönotto (v. 2018 kertaluonteinen siirto momentille 32.20.40)	500
Rahoitusmarkkinapaketti vuosille 2014-2017	-30 000
Työllisyys- ja kilpailukyky: KRR III perustaminen	35 000
Yhteensä	5 500

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	35 000 000
2017 talousarvio	29 500 000
2016 tilinpäätös	30 000 000

89. Pääomasijoitus Tekes Pääomasijoitus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Tekes Pääomasijoitus Oy:n osakkeiden merkintähinnan ja muun pääoman maksamiseen. Yhtiö voi valtiotukea koskevien säännösten ja määräysten puitteissa ottaa rahastosijoituksissaan suurempaa riskiä tai tyytyä pienempään tuottoon kuin yksityiset sijoittajat.

Selvitysosa: Tekes Pääomasijoitus Oy tekee sijoituksia pääomarahastoihin, joiden sijoitustoiminnan painopiste on alkavissa suomalaisissa kasvuhakuisissa ja kansainvälistyvissä yrityksissä. Sijoituksia voidaan tehdä pääomarahastoihin, jotka sijoittavat suoraan tai soveltuvan rahastorakenteen kautta alkaviin yrityksiin.

Sijoitustoiminnan tavoitteena on monipuolinen alkavien yritysten pääomasijoitusmarkkina sekä entistä suurempi yksityisten sijoitusten osuus alkavien yritysten kokonaisrahoituksesta.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— 2—4 uutta rahastosijoitusta, joissa yksityisen pääoman osuus on pääsääntöisesti vähintään 50 %. Yksityisen pääoman osuus voidaan toteuttaa myös rahaston sijoituskohteen tasolla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirrosta (2017 I LTA) aiheutuva muutos (siirto momentille 32.20.83)	-3 900
Vähentynyt pääoman tarve (siirto momentille 32.20.83)	-4 300
Yhteensä	-8 200

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	11 800 000
2017 talousarvio	20 000 000
2016 tilinpäätös	30 000 000

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

Selvitysosa: Kasvupolitiikan toteuttamiseksi työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla tuetaan työvoiman osaamisen kehittämistä, yritysten kansainvälistymistä ja kasvua, alkavaa yritystoimintaa sekä torjutaan työttömyyttä ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla kehitetään pk-yritysten pitkän aikavälin kilpailuky-

kyä ja vaikutetaan myös toimintaympäristön muutoksiin, joita aiheuttavat digitalisaatio, globalisaatio, väestön ikääntyminen sekä energiapolitiikan ja ilmastomuutoksen tuomat haasteet.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla on kiinteä yhteys elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan, jotka ovat kasvupolitiikan keskeisiä elementtejä. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaa toteutetaan julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikassa painotuksena on työttömyyden alentaminen, nopea työllistyminen ja kasvun vauhdittaminen vastaamalla yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin sekä luomalla edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle. Yritysten kehittymistä, rakennemuutosten hallintaa ja työurien jatkumista tuetaan toteuttamalla yritysten tarpeiden mukaista työvoimakoulutusta ja yritystoiminnan kehittämispalveluja. Työvoimakoulutusta uudistetaan ja suunnataan entistä enemmän yrityslähtöiseksi. Uusien yritysten syntymistä edistetään starttirahalla ja antamalla alkaville yrityksille kokonaisvaltaista tukea niiden elinkaaren alkuvaiheissa neuvonnan ja koulutuksen keinoin.

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toteutuksessa resurssien käyttöä kohdennetaan työnhakijoiden aktivointiin, mikä toteuttaa kasvupolitiikan tavoitteita tukemalla työvoiman saatavuutta yrityksissä. TE-toimistojen yritys- ja työnantajalähtöinen työnvälitys tukee nopeaa työllistymistä ja avoimien työpaikkojen mahdollisimman tehokasta täyttöä. Yksityisten työvoimapalveluiden roolia palvelujen tuottajana lisätään. Työttömien määräaikaishaastattelut toteutetaan aiempaa useammin kasvokkain, ja tehostettua palvelua tarvitsevia ohjataan ulkoisten palvelutuottajien tarjoamiin palveluihin. Työttömien alueellista liikkuvuutta tuetaan tekemällä työtarjouksia entistä laajemmalle alueelle ja tarjoamalla työnhakijoille tietoa liikkuvuuden taloudellisista tukimuodoista. Liikkuvuusavustuksen soveltamisalaa laajennetaan. Työnvälitys- ja yrityspalvelujen ostopalvelujen kokeiluhankkeet arvioidaan ja tulosten perusteella toimintamallia kehitetään ja laajennetaan siten, että se tukee maakunnallisen kasvupalvelun kehittämistä. Sähköiset työnvälityspalvelut uudistetaan maakunnan kasvupalveluun soveltuvaksi ja toiminta digitalisoidaan kattavasti. Kaikille työmarkkinoiden toimijoille avoin digitaalinen työmarkkinatori otetaan käyttöön ja työnvälityksessä hyödynnetään automaatiota. Palkkatuen käyttöä suunnataan työntekijöiden rekrytoimiseksi yrityksiin ja palkkatuen kohdentamisessa sovelletaan profilointimallia. Sanssi- ja duunikortit yhdistetään yhdeksi palkkatukikortiksi. Kasvuyritysten työllisyysohjelmalla tuetaan kasvuyritysten liiketoimintaa ja kilpailukykyä osaavan työvoiman tarjonnalla ja samalla vähennetään työttömyyttä.

Työnhakijan roolia työnhaussa aktivoidaan. Työttömät ja osa-aikatyössä olevat velvoitetaan hakemaan aikaisempaa tiiviimmän raportointivelvollisuuden velvoittamina omaehtoisesti työtä, minkä lisäksi nykyistä useammalle työttömälle ja osa-aikatyössä olevalle tehdään työtarjouksia. Omatoimisen työnhaun ja työtarjousten seuranta kehitetään siten, että seuranta edistää työllistymistä, avoimien työpaikkojen täyttymistä ja korostaa työttömyysturvan vastikkeellisuutta. Omatoimisen työnhaun merkityksen korostamiseksi ja työnhaun aktivoimiseksi ja tueksi nykyistä useammalle työttömälle työnhakijalle järjestetään työnhakuvalmennusta. TE-toimistot arvioivat työttömien työnhakijoiden työttömyyden pitkittymisen riskin käyttäen profilointityökalua.

Hallitus valmistelee TE-palvelujen järjestämisvastuun siirron maakunnille vuoden 2019 alusta lähtien. Uudistuksessa nykyiset TE-palvelut ja ELY-keskusten yrityspalvelut yhdistetään asiakaslähtöisyyden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi kasvupalveluksi. Kasvupalvelussa yhdistetään osaavan työvoiman, yrittäjyyden ja yritysten kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet asiakaslähtöiseksi palvelukokonaisuudeksi. Kasvupalvelun järjestämisessä on tarkoitus hyödyntää järjestäjä-tuottaja -mallia. Maakunnat pääsääntöisesti sopsivat kasvupalvelujen tuottamisesta ulkoisten palvelutuottajien kanssa.

Nuorten kiinnittymistä työmarkkinoille tuetaan laajapohjaisessa yhteistyössä toteutettavan nuorisotakuun avulla. Nuorisotakuussa luodaan Ohjaamotoiminta vakinaistamalla ja toimintaa kehittämällä malli, jossa nuori saa tukea kynnyksettömällä periaatteella palvelutarpeensa mukaisesti. TE-toimistojen ja Ohjaamojen yhteistyötä tiivistetään edelleen. Ohjaamotoiminnan tavoitteellisuuden vahvistamiseksi lisätään yhteistyötä myös elinkeinoelämän edustajien ja kolmannen sektorin edustajien kanssa. Nuorten palveluprosessia tehostetaan TE-toimistoissa painottamalla TE-toimistojen määräaikaishaastatteluissa aikaisempaa enemmän kasvokkain tapahtuvaa haastattelua. Yksityistä pääomaa kanavoidaan NEET-nuorten määrän vähentämiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen yhteiskunnallisen vaikuttavuusinvestoinnin hankkeella. Nuorten yrittäjyyden tukemista jatketaan valtakunnalliseksi laajennetulla Nuorten yrittäjyyspaja -toimintamallilla.

Maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä tuetaan työvoimakoulutuksena toteutettavalla kotoutumiskoulutuksella. Kotoutumiskoulutusta uudistetaan ja kieli- ja yhteiskuntatietouden opintojen rinnalla lisätään merkittävästi ammatillisesti suuntautuneita opetussisältöjä. Koulutuksen linkittymistä työelämään ja yrittäjyyteen kasvupolitiikan välineenä lisätään, samoin kuin maahanmuuttajien ammatillisiin tutkintoihin tai niiden osiin valmistavia koulutuksia.

Työvoimapalvelujen piirissä henkilöitä keskimäärin (htv) vuoden aikana (ei sisällä ESR-ohjelmasta rahoitettavia toimenpiteitä)

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio
Palkkatuettu työ ¹⁾			
— Valtionhallinto	585	500	500
— Kunnat ja kuntayhtymät	5 950	8 620	8 810
— Yksityinen sektori	11 690	17 250	19 590
Starttiraha ¹⁾	3 640	3 820	3 950
Työvoimakoulutuksen hankinta	20 320	18 990	13 430
— Ammatillinen koulutus	12 700	9 680	7 180
— Kotoutumiskoulutus	7 620	9 310	6 250
Valmennukset	2 130	1 560	1 320
Yhteensä	44 315	50 740	47 600
Työkokeilut	11 560	13 650	11 500
Yhteensä	55 875	64 390	59 100

¹⁾ Vuoden 2018 palkkatuetun työn ja starttirahan volyymit sisältävät myös pelkästään työttömyysetuusmäärärahoilla (33.20.50, 51 ja 52) rahoitettuja.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti työllisyyden ja yrittäjyyden tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa ja kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2018:

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto paranee			
— Rekrytointiongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus (%)	28,1	< 23	< 23
Rakenteellinen työttömyys vähenee			
— Vaikeasti työllistyvien määrä (hlöä)	213 866	< 190 000	< 186 550
Työttömyysjaksot lyhenevät			
— Virta yli 3 kk työttömyyteen (%)	47,3	< 35	< 35
Nuorten osallisuus lisääntyy			
— Virta yli 3 kk työttömyyteen alle 25-vuotiailla (%)	37,2	< 24	< 24
Maahanmuuttajien osallisuus lisääntyy			
— Virta yli 3 kk työttömyyteen maahanmuuttajilla (kansalaisuus) (%)	48,9	< 43	< 43
Yrittäjyys lisääntyy			
— Uusien yritysten määrä (lkm)	7 610	10 000	10 000

01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 158 854 000 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää, kuinka suuri osa työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin tarkoitetuista määrärahoista käytetään työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti työ- ja elinkeinotoimistoille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Palvelukyky ja laatu			
— työnantaja-asiakkaiden kokonaistyytyväisyys (asteikko 1—5)	4,0	-	> 4,0
— työnhakija-asiakkaiden kokonaistyytyväisyys (asteikko 1—5)	4,0	-	> 4,0

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	2 659	2 757	2 713
— henkilötyövuodet toimintamomentilla	2 320	2 507	2 463
— henkilötyövuodet muilla momenteilla	339	250	250
Kokonaistyytyväisyys (1—5)	3,4	> 3,4	> 3,4

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	154 767	173 531	159 254
Bruttotulot	617	400	400
Nettomenot	154 150	173 131	158 854
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 828		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	17 415		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ohjaamotoiminnan vakinaistaminen	5 000
Todennetun osaamisen rekisterin ylläpito (siirto momentille 29.01.02)	-150
Tuottavuushankkeet (siirto momentilta 32.01.21)	200
Työllisyys- ja kilpailukyky: TE-palvelujen digitalisaatio	-10 000
Työvoimapalvelukokonaisuuden tehostaminen (työllisyyspaketti)	-7 000
Palkkaliukumasäästö	-1 048
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-52
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-723
Toimintameno säästö (HO 2015)	-220
Työajan pidentäminen (Kiky)	-106
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-175

Vuokrien indeksikorotus	48
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-51
Yhteensä	-14 277
2018 talousarvio	158 854 000
2017 talousarvio	173 131 000
2016 tilinpäätös	164 737 000

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 343 450 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisesti:

1) asiantuntija-arviointien, kokeilujen, valmennusten, työvoimakoulutuksen ja yritystoiminnan kehittämispalvelujen hankintaan, työllisyyspoliittisiin avustuksiin sekä työhön ja palveluihin hakeutuville ja palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin osallistuville maksettaviin kustannusten korvauksiin ja työolosuhteiden järjestelytuen maksamiseen

2) valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin enintään 500 henkilötyövuotta vastaavalta osalta. Tältä momentilta ja momenteilta 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52 yhdestä henkilöstä korvattavien palkkauskustannusten määrä ilman lomarahaa saa olla yhteensä enintään 3 100 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi korvataan enintään sitä vastaava lomaraha

3) lain 7 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkkatuen maksamiseen siten, että vuoden kuluessa on keskimäärin työllistettynä enintään 3 000 henkilöä. Tältä momentilta ja momenteilta 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52 yhdestä henkilöstä korvattavien palkkauskustannusten määrä ilman lomarahaa saa olla yhteensä enintään 1 800 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi korvataan enintään sitä vastaava lomaraha

4) kunnalle myönnettävän lisätuen sekä muun kuin kohdassa 3 tarkoitetun palkkatuen maksamiseen. Tältä momentilta ja momenteilta 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52 yhdestä henkilöstä palkkatukena maksettava määrä ilman lomarahaa saa olla yhteensä enintään 1 400 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi korvataan enintään palkkatukipäätöksen mukainen prosenttiosuus lomarahasta

5) starttirahan maksamiseen muille kuin työttömänä yritystoiminnan aloittaneille

6) vakuutusturvan kustannuksiin.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää:

1) koulutuksen ja majoituksen hankkimiseen Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä

2) ennen työllisyyslain (275/1987) voimaantuloa palkattujen ja edelleen samassa työsuhteessa olevien vajaakuntoisten henkilöiden palkkaamisesta aiheutuviin menoihin

3) hallitusohjelman mukaiseen uuteen kasvuyritysten työllisyysohjelman toteutukseen

4) työvoima- ja yrityspalveluiden alueellisiin kokeiluihin

5) palvelujen kehittämis- ja kokeilumenoista ja työvoimakoulutuksen tiedottamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki, starttiraha ja työllisyyspoliittinen avustus budjetoidaan maksuperusteisena, Valtiokonttorin tapaturmavakuutusmaksut maksatuspäättösperusteisena ja muut siirtomenot suoriteperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2018 saa työvoimakoulutuksen hankinnasta aiheutua valtiolle menoja vuoden 2018 jälkeen enintään 70 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2018 alusta lähtien opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa mm. aloitettavasta tutkintotavoitteisesta työvoimakoulutuksesta, pl. kotoutumiskoulutus.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Asiantuntija-arvioinnit	3 920 000
Kokeilut ja valmennukset	29 710 000
Työvoimakoulutuksen hankinta	
— Ammatillinen koulutus	106 470 000
— Kotoutumiskoulutus	62 870 000
Pohjoiskalotin koulutussäätiöstä hankittava koulutus	1 700 000
Yhteensä	171 040 000
Starttiraha	13 200 000
Palkkatuettu työ	
— Valtionhallinto	11 420 000
— Kunnat ja kuntayhtymät	25 550 000
— Yksityinen sektori	64 450 000
Yhteensä	101 420 000
Työllisyyspoliittinen avustus	10 000 000
Yritystoiminnan kehittämispalvelujen hankinta	10 000 000
Korvaukset	1 910 000
Vakuutusturva	950 000
Palvelujen kehittämis- ja kokeilumenot	1 300 000
Kaikki yhteensä	343 450 000

Palkkatuettua työtä ja työttömien starttirahaa rahoitetaan vuosina 2017 ja 2018 sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokasta työttömyysetuusmäärärahoista momenteilta 33.20.50, 51 ja 52 peruspäivärahaa vastaavan määrän osalta ja ylittävä osa rahoitetaan momentilta 32.30.51. Työvoimakoulutukseen ja valmennukseen osallistuvien toimeentulo maksetaan myös sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokan momenteilta.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
— TE-palvelun kokonaistehokkuus (indeksi 100 = tehokas)	-	-	82
— TE-palvelun kohtaantotehokkuus (indeksi 100 = tehokas)	-	-	82
— TE-palvelun kustannustehokkuus (indeksi 100 = tehokas)	-	-	82
— 3 kk ammatillisen työvoimakoulutuksen jälkeen työttömäksi jääneiden osuus ¹⁾ (%)	40,6	< 37	< 37

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
— 3 kk palkkatuetun työn jälkeen työttömäksi jääneiden osuus (%)	50,5	< 45	< 43
— 3 kk kotoutumiskoulutuksen jälkeen työttömäksi jääneiden osuus (%)	30,7	< 34	< 31

¹⁾ Sisältää vain momentilta 32.30.51 rahoitettavan ammatillisen työvoimakoulutuksen (v. 2018 tavoite ei ole suoraan vertailukelpoinen edellisen vuoden toteumaan ja arvioon).

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Työvoimakoulutus					
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	99 647	28 000	800	-	128 447
Vuoden 2018 sitoumukset	-	54 000	15 500	500	70 000
Menot yhteensä	99 647	82 000	16 300	500	198 447

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aktiivimallin käyttöönotto (työllisyyspaketti)	25 000
Julkisen talouden välittömät sopeustoimet (HO 2015)	-20 000
Kertaluonteisen EGR-rahoituserän poistuminen	-2 253
Kotoutumiskoulutus	-23 078
Perusopetukseen ja valmistavaan opetukseen siirtyvät	-2 912
Työllisyys ja kilpailukyky: Yksityiset työnvälityspalvelut	-5 000
Työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen koulutus (siirto momentille 33.20.52)	-1 160
Työttömyysetuuksien aktiivikäytön laajentaminen (siirto momentilta 33.20.52)	8 100
Työvoimakoulutuksen hankinta (siirto momentille 29.20.30)	-59 000
Yhteensä	-80 303

2018 talousarvio	343 450 000
2017 talousarvio	423 753 000
2016 tilinpäätös	598 495 000

40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

Valtuus

Luottolaitosten varoista myönnettävien eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) 4 §:n mukainen turvavarastolainojen korkohyvityksen enimmäismäärä on 5 %. Uusia turvavarastolainoja saa hyväksyä vuonna 2018 enintään 8 400 000 euroa.

Turvavarastolain (970/1982) 7 §:n mukaisia varastoavustuksia saa myöntää vuonna 2018 enintään 34 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen taloudellisen menestyksen ja suomalaisyritysten kasvuedellytysten kannalta on keskeistä huolehtia siitä, että yritysten säädösympäristö on toimiva ja kilpailukykyinen. Laadukas sisämarkkinainsäädäntö ja sen tehokas kansallinen toimeenpano ovat osa tätä tavoitetta ja keskeinen edellytys sisämarkkinoiden toimivuudelle. Kansainvälistymisen tukemiseksi on tärkeää, että kansalaisten, yritysten ja viranomaisten toimintaa sisämarkkinoilla tukevat informaatio- ja ongelmanratkaisupalvelut kehittyvät siten, että yritykset ja kansalaiset pystyvät entistä parem-

min hyötymään EU:n sisämarkkinoista. Korkeatasoinen tekninen turvallisuus ja luotettavuus yhteiskunnassa sekä yrityksissä on tärkeää kansalaisten turvallisuuden kannalta sekä yritysten kilpailukyvyyn kulmakivenä. Yritysten yhteiskuntavastuun edistäminen on niin ikään tärkeää yritysten kilpailukyvyyn tukemiseksi.

Yritysten kasvuedellytyksiä vahvistetaan purkamalla niitä rajoittavaa tai hidastavaa sääntelyä. Talouden kilpailullisuutta kasvatetaan ja markkinaehtoisen liiketoiminnan harjoittamisen edellytyksiä parannetaan. Kilpailulakia tullaan uudistamaan tehokkaan kilpailuvalvonnan varmistamiseksi siten, että huomioon otetaan komission antama direktiiviehdotus kansallisten kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovaltuuksista, itsenäisyydestä ja resursseista sekä kansallisen kilpailukityöryhmän julkaisemasta mietinnöstä saatu lausuntopalaute.

Rajat ylittävän verkkomarkkinoinnin ja -kaupan kasvun vuoksi kuluttajansuojajärjestelmän euroopanlaajuinen toimivuus nousee yhä tärkeämpään asemaan. Tekninen turvallisuus ja luotettavuus pidetään korkealla tasolla.

Yritysten kattava ja luotettava taloudellinen informaatio antaa eri sidosryhmille riittävät tiedot niiden taloudellisesta tilasta, mikä on tärkeää elinkeinoelämän toiminnan näkökulmasta.

Kaupparekisteri ylläpitää ja parantaa oikeusvarmuutta elinkeinoelämässä. Kaupparekisteriä ja sitä koskevaa sääntelyä uudistetaan vastaamaan paremmin yritysten, muiden viranomaisten ja tietoyhteiskunnan tarpeisiin.

Innovaatiot ja toimiva aineettoman omaisuuden suojajärjestelmä ovat keskeisiä suomalaisyritysten kasvun ja kansainvälisen kilpailukyvyyn kannalta. Toimiva ja kilpailukykyinen aineettomien oikeuksien järjestelmä varmistaa yritysten innovaatioiden ja muun aineettoman omaisuuden suojan ja hyödyntämisen sekä oikeuksien tehokkaan täytäntöönpanon Suomessa ja kansainvälisesti. Patentti- ja rekisterihallituksen teollisoikeuksien myöntämiseen ja hyödyntämiseen liittyvien palvelujen saatavuus Suomessa varmistetaan aikaisempien päätösten mukaisesti budjettirahoituksella. Valmistellaan tavaramerkkilain kokonaisuudistus ja liikesalaisuusdirektiivin kansallinen toimeenpano.

Toimivat työmarkkinat ja ajanmukainen - työnantajien, työntekijöiden ja yritysten tarpeet huomioon ottava - työlainsäädäntö sekä hyvä työelämän laatu ovat yritysten kilpailuetuja. Yritysten tasapuolisista kilpailuedellytyksistä huolehditaan muun muassa työlainsäädännön keinoin. Paikallisen sopimisen edellytyksiä parantamalla sekä yritysten toimintaedellytyksiä ja kasvuhaluutta edistämällä helpotetaan tavoitetta nostaa työllisyysastetta. Työnantajien hallinnollista taakkaa pyritään keventämään lupa- ja ilmoitusmenettelyjä karsimalla.

Poikkeusoloihin varautumista linjaa huoltovarmuuden tavoitepäätös (857/2013), jonka toimeenpanossa painotetaan huoltovarmuuden kannalta keskeisten organisaatioiden ja verkostojen toiminnan jatkuvuuden varmistamista. Keskeisiä yhteiskunnan taloudellista toimintakykyä vaarantavia uhkia ovat sähköisten tieto- ja viestintäjärjestelmien häiriintyminen, energiansaannin keskeytyminen, väestön terveyden ja toimintakyvyn vakava häiriintyminen sekä luonnon- ja ympäristöonnettomuudet.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti yritysten toimintaympäristön, markkinoiden sääntelyn ja työelämän tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2018:

- Kaikkien toimijoiden toimintaolosuhteet markkinoilla ovat tasavertaiset ja kilpailumahdollisuudet parantuvat
- Taloudellinen huoltovarmuus on korkealla tasolla
- Kuluttajien asema on turvallinen ja kuluttajat sekä yrittäjät luottavat markkinoiden toimivuuteen
- Tekninen turvallisuus ja luotettavuus yhteiskunnassa sekä yrityksissä säilyy korkealla tasolla
- Yritysten sääntelytaakan kasvu pysähtyy ja taakkaa pyritään aktiivisesti vähentämään. Teollisuudelle aiheutuvan taloudellisen rasituksen ja sen sääntelytaakan lisäämistä vältetään
- Ajanmukaiset teollisoikeusjärjestelmät edistävät innovaatioita sekä tavaroiden ja palvelujen kaupallistamista.

01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 192 000 euroa.

Selvitysosa: Kilpailu- ja kuluttajavirasto edistää markkinoiden toimivuutta. Tavoitteena on terveen ja toimivan kilpailun turvaaminen ja talouden tehokkuuden lisääminen sekä yksityisessä että julkisessa toiminnassa sekä se, että yritykset toimivat vastuullisesti ja että kuluttajat voivat luottaa markkinoiden toimivuuteen ja häiriötilanteiden nopeaan selvittämiseen. Virasto hoitaa myös kuluttaja-asiamiehelle kuuluvat valvontatehtävät. Lisäksi virasto vaikuttaa yleisesti kilpailun toimivuuteen ja kuluttajien asemaan ja hoitaa sille kuuluvat kansainväliset tehtävät.

Virasto luo edellytyksiä talouskasvulle sekä uudelle ja terveelle yritystoiminnalle. Taloudellinen kilpailu ohjaa talouden uudistumista ja luo kannusteita innovointiin ja investointeihin. Kuluttajien luottamus toimintaympäristöön ja toimijoihin markkinoilla luovat edellytyksiä yksityisen kysynnän kasvulle. Kilpailu- ja kuluttajapolitiikan toimin, yhdessä muiden viranomaisten kanssa, torjutaan harmaata taloutta.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Kilpailu- ja kuluttajavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Vaikuttavuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Suomen kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetti paranee			
— Kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetti (Suomen sijoitus suhteessa muihin maihin)	94/138	60/140	50/140
Suomalaisten luottamus digitalisoituihin markkinoihin lisääntyy			
— EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan luottavien suomalaisten osuus	-	57 %	60 %

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Uskottavan "hard core" -kartellien vastaisen politiikan vahvistaminen			
— Sidosryhmien arvio (1—5)	3,6	> 4,0	> 4,0
Yrityskauppa- ja valvonnalla estetään tehokkaasti keskittymisestä aiheutuvia kilpailuongelmia			
— Sidosryhmien arvio (1—5)	3,4	> 3,7	> 3,7
Kuluttaja-asiamiehen toimenpitein elinkeinoharjoittajat muuttavat toimintaansa kuluttajasuojalainsäädännön mukaiseksi			
— Tapaukset, joissa yritys on muuttanut toimintaansa kuluttajasuojalainsäädännön mukaiseksi (kpl)	91	130	130

Henkilötyövuosien arvioitu jakautuminen toimialoittain

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Markkinoiden toimivuuden edistäminen	29,7	25,5	25,5
Kilpailuvalvonta	50,2	59,0	63,0
Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajasuoja	30,1	32,5	35,5

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Hallintopalvelut	16,6	17,0	17,0
Yhteensä	126,6	134	141

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	126,6	134	158
Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)	3,4	> 3,5	> 3,6

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	10 209	11 254	12 752
Bruttotulot	725	635	560
Nettomenot	9 484	10 619	12 192
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 164		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 649		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sote-uudistukseen liittyvät neuvonta- ja seurantatehtävät (17 htv)	1 350
Valmismatkaliikkeiden valvonta	390
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-7
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-3
Palkkaliukumasäästö	-80
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-4
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-51
Työajan pidentäminen (Kiky)	-8
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-13
Vuokrien indeksikorotus	3
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-4
Yhteensä	1 573

2018 talousarvio	12 192 000
2017 talousarvio	10 619 000
2016 tilinpäätös	9 969 000

03. Patenti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 8 297 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja kansainväliseen toimintaan liittyviin projekteihin.

Momentille budjetoidaan hakemus-, ilmoitus- ja käsittelymenettelyistä johtuen tulot pääsääntöisesti maksuperusteella.

Selvitysosa: Teollisoikeuksien ja yritys- ja yhteisötoiminnan asiantuntijaorganisaationa Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) edistää ja kehittää yrittäjyyttä, innovatiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa Suomessa ja kansainvälisesti.

Talousarvioesityksessä varaudutaan eurooppalaisen yhtenäispatentin voimaantuloon vuoden 2018 alusta lukien.

Momentilta maksetaan 730 000 euroa säätiövalvonnan ja teollisoikeusasiamiesten valvonnan kustannuksia sekä 2 260 000 euroa tilintarkastusvalvonnan kustannuksia. Vastaavan suuruiset valvontamaksut tuloutuvat momentille 11.19.09.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti PRH:lle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Vaikuttavuus

— PRH:n rekisterien tiedot ovat tehokkaasti yhteiskunnan käytössä ja viraston palvelut tukevat innovaatiotoimintaa ja yrittäjyyttä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Työn tuottavuus (tuottavuuden muutos, %)	7,9	1,0	1,0
Taloudellisuus (yksikkökustannusten muutos, %)	-11,7	2,0	2,0
Tuotokset ja laadunhallinta			
Asiakastytyväisyys (1—5)	4,0	4,0	4,0
Sähköinen asiointi			
— Patenttihakemukset (%)	93,8	92	92
— Tavaramerkkihakemukset (%)	85,6	85	90
— Kaupparekisteri-ilmoitukset (%)	40	55	65
— Yhdistysrekisteri-ilmoitukset (%)	78,3	70	80
Keskimääräiset käsittelyajat			
— Kansalliset patenttihakemukset (v)	2,8	2,4	2,4
— PCT-tutkimukset määräajassa (%)	94	90	90
— Kansalliset tavaramerkkihakemukset (kk)	3,6	3,2	3,2
— Kaupparekisteri-ilmoitukset (pv)	5,6	5	-
— Sähköiset kaupparekisteri-ilmoitukset (pv)	-	-	2,5
— Yhdistysrekisteri-ilmoitus (pv)	5	5	5

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	384,4	411	389
Kokonaistyötytyväisyys (1—5)	3,7	3,7	3,8

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016	2017	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2018 esitys
Omakustannusarvoon hinnoiteltavat julkisoikeudelliset suoritteet			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	50 450	44 594	46 000
— muut tuotot	324	-	-
Tuotot yhteensä	50 774	44 594	46 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	41 887	41 149	44 797
— osuus yhteiskustannuksista	9 398	9 500	9 500
Kustannukset yhteensä	51 285	50 649	54 297
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-511	-6 055	-8 297
Kustannusvastaavuus, %	99	88	85

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016	2017	
	toteutuma	varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	45 521	50 649	54 297
Bruttotulot	50 843	44 594	46 000
Nettomenot	- 5 322	6 055	8 297
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 033		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 435		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Edunsaajarekisterin perustaminen		1 000
Eurooppalaisen yhtenäispatentin voimaantulo (PRH:n tulomenetysten kompensatio)		1 300
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)		-35
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)		-14
Toimintamenojen tuottavuussäästö		-9
Vuokrien indeksikorotus		3
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö		-3
Yhteensä		2 242

2018 talousarvio	8 297 000
2017 talousarvio	6 055 000
2016 tilinpäätös	-2 919 589

05. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 052 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon kemikaalituoterekisterin ja akkreditointipalvelujen maksut, Euroopan kemikaaliviraston komission asetuksen (EY) No 340/2008 perusteella maksamat palkkiot, erillisenä palveluna tehtävien kasvinsuojeluaineiden ja biosidien arviointien korvaukset sekä yhteishankkeista muilta osapuolilta saatava rahoitus.

Selvitysosa: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) valvoo ja edistää tuotteiden, palveluihin ja teollisen toiminnan turvallisuutta ja luotettavuutta sekä yritysten kilpailukykyä. Tukes edistää mineraalivarojen hallintaa ja toimii kansallisena akkreditointielimenä. Tavoitteena on toimijoiden vastuullisuuden ja riskienhallinnan parantaminen henkilö-, omaisuus- ja ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi, kemikaalien terveys- ja ympäristöhaittojen vähentämiseksi sekä tasapuolisten kilpailuolosuhteiden varmistamiseksi. Toiminta kohdistuu markkinoilla oleviin tuotteisiin, kemikaaleihin, tuotantolaitoksiin, laitteistoihin, palveluihin sekä yritysten ja kuluttajien toimintatapoihin.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö pelastustoimen laitteiden valvonnan osalta sekä maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö kemikaalien tuotevalvonnan osalta asettavat alustavasti Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Vaikuttavuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Suuronnettomuusvaarallisten yritysten riskienhallinta paranee			
— Kemikaali- ja räjähdetuotantolaitosten, joissa riskienhallinta on hyväksyttävällä tasolla, osuus valvontakohteista kasvaa (%)	64	60	60
Vaarallisimpien kemikaalien määrä vähenee			
— Erityistä huolta aiheuttavien aineiden määrä (%)	30	< 30	< 30
Vakavasti puutteelliset tuotteet markkinoilla vähenevät			
— Markkinavalvonnassa vakavasti puutteellisiksi osoittautuneet tuotteet (5 v. keskiarvo, %)	19,8	< 19	< 19

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta			
Valvonta on riskiperusteista ja tehokasta			
— Luvat, ilmoitukset, tarkastukset, valvonnat (lkm)	54 183	42 150	39 450
— Yritykset kokevat tuotevalvonnan tehokkaana (%)	90	90	90
— Lupa- ja ilmoitusprosessien digitalisaatioaste (%)	45	70	75

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	246	268	268
Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)	3,6	3,5	3,5

Maksullisen toiminnan tulot on merkitty momentille 12.32.20.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Omakustannusarvoon hinnoiteltavat julkisoikeudelliset suorit-			
teet			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	6 293	6 180	6 190
Tuotot yhteensä	6 293	6 180	6 190
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	2 819	2 600	2 784
Tuotot yhteensä	6 293	6 180	6 190
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	3 697	4 300	3 800
— osuus yhteiskustannuksista	2 277	1 880	2 390
Kustannukset yhteensä	5 974	6 180	6 190
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	319	-	-
Kustannusvastaavuus, %	105	100	100

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	23 629	23 137	23 815
Bruttotulot	4 817	3 655	4 763
Nettomenot	18 812	19 482	19 052
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 417		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 252		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-14
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-5
Palkkaliukumasäästö			-80
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-7
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-89
Toimintameno säästö (HO 2015)			-200
Työajan pidentäminen (Kiky)			-12
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-21
Vuokrien indeksikorotus			4
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö			-6
Yhteensä			-430

2018 talousarvio	19 052 000
2017 talousarvio	19 482 000
2016 tilinpäätös	19 647 000

31. Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 731 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain (713/2000) mukaisen korvauksen maksamiseen talous- ja velkaneuvonta-palvelujen tuottajille
- 2) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan projektihenkilöstön palkkaukseen Kilpailu- ja kuluttajavirastoon
- 3) talous- ja velkaneuvojen kehittämiseen, koulutukseen ja materiaalin tuottamiseen sekä raportointijärjestelmään.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Talous- ja velkaneuvonnan tavoitteena on helpottaa velallisen asemaa luottojen järjestelyssä sekä tukea velallisen elämänhallinnan paranemista ja ehkäistä syrjäytymistä.

Palveluiden järjestämisestä maksettava korvaus määrätään työ- ja elinkeinoministeriön vahvistamien perusteiden mukaan siten, että se vastaa palvelun tuottamisesta aiheutuvia tarkoituksenmukaisia menoja. Korvaus maksetaan aluehallintoviraston kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palveluntuottajalle. Jos kunta ei järjestä neuvontaa, aluehallintoviraston tulee järjestää neuvonta muulla tavoin, esim. ostopalveluna. Korvauksen maksatuksesta kunnille huolehtii Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja muulle palveluntuottajalle aluehallintovirasto.

Arvio resurssien jakautumisesta

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio
Talous- ja velkaneuvonnan henkilöstö (htv)	152	152	152
Valtion korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisen kuluista (%)	53	53	55

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti toiminnalle seuraavan tulostavoitteen vuodelle 2018:

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio
Uusien asiakkaiden keskimääräinen jonotusaika (pv)	24	< 60	< 45

2018 talousarvio	4 731 000
2017 talousarvio	4 731 000
2016 tilinpäätös	4 731 000

50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 822 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry:n toiminnan tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry on kuluttajien etujärjestö, missä ominaisuudessa se neuvoa kuluttajia sekä jakaa ja välittää kuluttajatietoa.

Vaikuttavuustavoite

— Kotitalouksien toimivuus ja tehokkuus sekä kuluttajien omat toimintaedellytykset paranevat järjestön myötävaikutuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto	-70
Yhteensä	-70
2018 talousarvio	822 000
2017 talousarvio	892 000
2016 tilinpäätös	897 000

51. Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 572 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) merimiespalvelulain (447/2007) nojalla merimiesten hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettujen palvelujen valtionosuuden maksamiseen
- 2) valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain (1068/2013) nojalla työnantajille maksettaviin merimiesten matkakustannuksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Merimiespalvelutoimiston toimintaa rahoitetaan suomalaisilla aluksilla työskenteleviltä työntekijöiltä ja heidän työnantajiltaan perittävillä merimiesten palvelumaksuilla. Myös valtio osallistuu toimiston toiminnan rahoitukseen.

Merimiespalvelutoimiston tehtävänä on edistää merimiesten opinto- ja aikuiskasvatustoimintaa, järjestää ja ohjata merimiesten liikunta- ja kulttuuritoimintaa sekä muuta virkistys- ja vapaa-ajantoimintaa, edistää merimiespalvelukeskusten perustamista kotimaahan ja ulkomaille, tarjota merimiehille kirjasto- ja tietopalveluja, parantaa merimiesten tiedotustoimintaa, yhteydenpitoa ja viestintäpalveluita sekä kehittää merimiespalvelutoimintaa siten, että merimiesten mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaelämään paranevat.

Valtion varoista korvataan suomalaisella aluksella työskentelevän työntekijän kotimatkoista varustamoille syntyneitä kustannuksia. Korvattavat kustannukset käsittävät välittömät matkakustannukset, työntekijän ylläpitokustannukset matkan aikana ja matkan järjestämisestä syntyneet kustannukset.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista	1 072 000
Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin	1 500 000
Yhteensä	2 572 000
2018 talousarvio	2 572 000
2017 talousarvio	2 572 000
2016 tilinpäätös	2 085 413

52. Palkkaturva (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 32 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukaisten menojen maksamiseen
- 2) takaisinperittyjen saatavien palautusten ja niistä kertyvien korkojen maksamiseen
- 3) palkkaturvamenettelyyn liittyviin viranomaismaksuihin ja oikeudenkäyntikuluihin sekä konkurssikustannusten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Palkkaturvajärjestelmä turvaa työntekijän työsuhteesta johtuvien saatavien maksamisen työnantajan konkurssin ja muiden maksukyvyttömyystilanteiden varalta. Palkkaturvana voidaan maksaa sellaiset työsuhteesta johtuvat saatavat, jotka työnantaja olisi ollut velvollinen maksamaan työntekijälle.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Palkkaturva	31 810 000
Takaisinperittyjen saatavien palautukset ja korot	80 000
Viranomaismaksut, oikeudenkäyntikulut ja konkurssikustannukset	110 000
Yhteensä	32 000 000

Palkkaturvamenoja vastaavat tulot 31 810 000 euroa on merkitty momentille 12.32.31.

Palkkaturvapalautusten arvioidut 1 000 000 euron korot on budjetoitu momentille 12.32.99.

Palkkaturvan tunnuslukuja

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio
Palkkaturvaa maksettu (1 000 euroa)	30 697	32 000	32 000
Palkkaturvaa peritty takaisin työnantajilta (1 000 euroa)	7 199	6 900	6 900
Palkkaturvaa saaneet työntekijät (lkm)	6 763	7 000	7 000
Palkkaturvapäätöksen saaneet työnantajat (lkm)	1 819	2 000	2 000
Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika (pv)	220	200	180
Hakemuksista käsitelty alle 2 kuukaudessa (%)	17	20	25

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	32 000 000
2017 talousarvio	32 000 000
2016 tilinpäätös	30 696 860

53. Matkustajien paluukuljetukset ja korvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 125 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää matkustajien paluukuljetusten ja korvausten maksamiseen matkapalveluyhdistelmien tarjoajien maksukyvyttömyystapauksissa.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvät lakiesitykset laeiksi matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, matkapalveluyhdistelmien tarjoajan valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta sekä harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta sekä esityksen matkapalveluyhdistelmien tarjoajista, jotka mahdollistavat matkustajien paluukuljetusten ja korvausten maksamisen matkapalveluyhdistelmien tarjoajan mahdollisen maksukyvyttömyyden varalta. Lakiesitykset ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302 sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kansallista toimeenpanoa.

Paluukuljetusten kustannukset voitaisiin maksaa valtion varoista, mikäli se matkustajien nopean paluukuljetuksen vuoksi on välttämätöntä. Matkustajien muita saatavia voitaisiin maksaa valtion varoista, jos asetettu vakuus ei riitä kaikkien saatavien maksamiseen tai niiden maksaminen vakuuksista viivästyisi kohtuuttomasti. Paluukuljetusten kustannukset ja matkustajille maksetut korvaukset korvataan valtiolle vakuuksista. Lisäksi matkanjärjestäjiltä on tarkoitus kerätä veronluonteista maksua, jonka suuruus on 0,024 % matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdosta. Maksulla varaudutaan tilanteisiin, joissa valtio tulee korvausvelvolliseksi eikä valtion maksamia korvauksia saada perittyä takaisin vakuuksista. Maksut tuloutuvat momentille 11.19.09, jolle arvioidaan kertyvän 125 000 euroa v. 2018.

2018 talousarvio	125 000
------------------	---------

95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ryhmäkannelain (444/2007) mukaisesta ryhmäkanteesta aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen maksamiseen
- 2) kilpailulaissa (948/2011) tarkoitetuissa oikeusprosesseissa Kilpailu- ja kuluttajaviraston vastapuolelle maksettavaksi määrättyjen oikeudenkäyntikulujen maksamiseen
- 3) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013), sähkömarkkinalaissa (588/2013) ja maakaasumarkkinalaissa (508/2000) tarkoitetuissa oikeusprosesseissa Energiaviraston vastapuolelle maksettavaksi määrättyjen oikeudenkäyntikulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Ryhmäkanneprosessin hoitaminen voi vaatia huomattaviakin resursseja, joita ei ole mahdollista ennakoida. Ryhmäkanteesta aiheutuu oikeudenkäyntikuluja valtiolle, jos kuluttaja-asiamies häviää ajamansa kanteen.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston edellytetään kilpailulain nojalla ryhtyvän toimenpiteisiin kiellettyjen kilpailunrajoitusten rankaisemiseksi esittämällä markkinaoikeudelle seuraamusmaksun määräämistä laissa säädettyjen edellytysten vallitessa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtävänä on myös puuttua yrityskauppoihin, jotka estävät kilpailua Suomen

markkinoilla tai niiden oleellisella osalla. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi määrätä yrityskaupoille ehtoja tai tehdä markkinaoikeudelle esityksen yrityskaupan kieltämiseksi. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemien päätösten ja esitysten käsittelyyn markkinaoikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa liittyy riski velvollisuudesta joutua korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikuluja, jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto häviää asian.

Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkö- ja maakaasumarkkinalakien sekä EU:n sähkön ja maakaasun sisämarkkinainsäädännön noudattamista. Energiaviraston edellytetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain nojalla ryhtyvän toimenpiteisiin sähkö- ja maakaasumarkkinalakien sekä EU:n sähkön ja maakaasun sisämarkkinainsäädännön vastaisesta toiminnasta rankaisemiseksi esittämällä markkinaoikeudelle seuraamusmaksun määräämistä laissa säädettyjen edellytysten vallitessa. Energiaviraston tekemien päätösten ja esitysten käsittelyyn markkinaoikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa liittyy riski velvollisuudesta joutua korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikuluja, jos Energiavirasto häviää asian.

2018 talousarvio	50 000
2017 talousarvio	50 000
2016 tilinpäätös	300 000

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

Selvitysosa: Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka tukevat kasvupolitiikan toimeenpanoa. Alueiden kehittämistoimintaa suuntaavat lain alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) lisäksi valtioneuvoston määrittelemät alueiden kehittämisen painopisteet, niitä tarkentavat ministeriöiden hallinnonalaansa varten määrittelemät alueiden kehittämisen tavoitteet ja maakuntien liittojen valmistelemat maakuntasuunnitelmiin perustuvat maakuntaohjelmat sekä niiden toimeenpanosuunnitelmat. Näitä kansallisia tavoitteita tukee EU:n rakennerahastokaudeksi 2014—2020 laadittu Suomen rakennerahasto-ohjelma "Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020".

Valmisteilla oleva maakuntauudistus aiheuttaa muutoksia aluekehittämisen suunnitteluun, toimintatapoihin ja toimijoiden rooleihin. Hallitus valmistelee aluekehittämisjärjestelmän uudistuksen, jossa ministeriöiden, aluehallinnon ja muiden alueiden kehittämisen keskeisten tahojen yhteistyöllä muodostetaan yhtenäinen näkemys aluekehittämisestä sekä luodaan järjestelmä, joka pystyy nykyistä selkeämmin ja yksinkertaisemmin vastaamaan kansalaisten ja yritysten palvelutarpeisiin. Uusi aluekehittämisjärjestelmä luo puitteet valtion ja maakuntien yhteistyölle alueiden kasvun tukemiseksi.

Aluekehittämisjärjestelmän uudistukseen liittyy keskeisesti ELY-keskusten yritysten rahoitus- ja neuvontapalvelujen sekä TE-toimistojen yritys- ja henkilöasiakkaiden palvelujen yhdistäminen uudeksi kasvupalveluksi. Uudistuksessa luodaan aluekehittämisestä ja kasvupalvelusta tiivis kokonaisuus, jossa kasvupalvelut kytketään aluekehittämisen olennaiseksi työvälineeksi.

Kansallinen alueiden kehittäminen

Alueiden kehittämisen järjestelmä perustuu vuorovaikutukseen, toimijoiden väliseen työnjakoon ja yhteisiin tavoitteisiin. Järjestelmän tarkoituksena on luoda edellytykset aluelähtöiselle, kestäväan kehitykseen perustuvalle taloudelliselle kasvulle, joka edistää parhaiten työllisyyttä ja ihmisten hyvinvointia.

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston asettama alueiden uudistumisen neuvottelukunta, jonka tarkoituksena on yhteensovittaa ja linjata alueiden kehittämisen strategista kokonaisuutta. Neuvottelukunnan keskeisiä tehtäviä on linjata aluekehittämisspätöksen ja muiden aluekehittämiseen liittyvien merkittävien ohjelmien ja suunnitelmien sisältöä sekä valmisteluun ja toimeenpanoon liittyviä keskeisiä menettelyjä. Neuvottelukunnan tehtävänä on lisäksi käsitellä alueiden kehittämiseen liittyviä keskeisiä lainsäädäntöhankkeita ja seurata sekä ennakoita alueiden kehitystä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä ja sen toteuttamiseksi laadittava toimintasuunnitelma sisältävät alueiden kehittämisen strategiset linjaukset ja konkreettisemmat toimenpiteet hallinnonaloittain, kehittämisen voimavarat, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden mittarit sekä erityisohjelmien tavoitteet ja vastuut. Aluekehittämispäätöksessä vuosille 2016—2019 linjatut alueiden kehittämistoimien painopisteet ovat uudistamisella kasvua, elinvoimaa alueiden verkostoitumisesta ja hyvinvointia kumppanuuksilla.

Maakuntaohjelma ja sen joka toinen vuosi laadittava toimeenpanosuunnitelma ilmaisevat alueen kehittämistavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Nämä asiakirjat nivovat osaltaan yhteen ELY-keskusten ja aluehallintovirastojen eri sektoreiden toiminnan alueen kehittämiseksi. Maakuntaohjelmaprosessia kehitetään aluehallintoviranomaisia ohjaavien ministeriöiden, aluehallintoviranomaisten ja maakuntien liittojen yhteistyönä.

Pääosa alueellisista kehittämistoimista kanavoituu ELY-keskusten kautta. Kullekin ELY-keskukselle sekä aluehallintovirastolle laaditaan hallituskaudeksi tulossopimus, jota tarkistetaan vuosittain. Tulossopimus perustuu aluehallintovirastoille ja ELY-keskuksille laaditussa yhteisessä strategia-asiakirjassa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja päämääriin sekä alueen maakuntaohjelmiin ja niiden toimeenpanosuunnitelmiin. Maakuntien liitot osallistuvat ELY-keskusten sekä tarvittavin osin aluehallintovirastojen keskushallinnon kanssa käytäviin tulosneuvotteluihin alueen kehittämistavoitteiden huomioon ottamiseksi.

Kansallisina alueiden kehittämisen erityispolitiikkoina jatkavat kaupunki-, maaseutu- ja saaristopolitiikat. Metropolipolitiikka jatkuu erityistoimenpiteenä.

Rakennemuutokset ovat osa normaalia aluetalouden kehitystä ja elinkeinorakenteen uusistumista. Rakennemuutoksen vaikutusten hallinnassa korostuu alueiden oma varautuminen ja vastuu elinkeinoelämän kehittämisessä sekä työ- ja elinkeinoministeriön konsernin eri instrumenttien samansuuntainen ja toisiaan tukeva käyttö. Elinkeinoelämän uudistamisen keskiössä ovat yrittäjyyden ja alueen yritysten toimintaedellytysten parantaminen. Rakennemuutoksen ennakointi ja aktiivinen elinkeinopolitiikka ylläpitävät alueen elinvoimaa, vähentävät muutoksesta aiheutuvia haittoja ja vahvistavat alueiden kilpailukykyä sekä taloudellista kasvua.

Rakennerahastopolitiikka

"Kestävä kasvua ja työtä 2014—2020" Suomen rakennerahasto-ohjelma sisältää sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) että Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimet. Ohjelmassa on viisi toimintalinjaa. Niillä tuetaan erityisesti pk-yritysten kilpailukykyä, uuden tiedon ja osaamisen tuottamista ja hyödyntämistä, työllisyyttä ja työvoiman liikkuvuutta, koulutusta, ammattitaitoa ja elinikäistä oppimista sekä sosiaalista osallisuutta ja köyhyyden torjuntaa. Läpileikkaavana horisontaalisena erityistavoitteena on muun muassa vähähiilisen talouden edistäminen, johon kohdistuu 25 % EAKR:n rahoituksesta. Rakennerahasto-ohjelma toteuttaa ja edistää Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita.

EU:lta saatavat ohjelmakausien 2007—2013 ja 2014—2020 tulot budjetoidaan momentille 12.32.50.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti alueiden kehittämisen ja rakennerahastopolitiikan tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2018:

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Alueiden elinkeinoelämän kasvun ja kilpailukyyn vahvistaminen			
— Käynnistyneet kehitysprosessit / innovaatioaloitteet, vähintään (kpl)	24	55	55
— Innovaatioita edistävien julkisten hankintojen osuus kaupunkien hankinnoista, vähintään (%)	-	5	5
Ennakoidun rakennemuutoksen toimintatapa (ERM) vahvistaa alueiden muutosjoustavuutta (resilienssi)			

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Rakennerahasto-ohjelman 2014—2020 tehokas hyödyntäminen			
— Myöntämisvaltuuden sidonta-aste, vähintään (%)	70	70	82

40. Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain (8/2014) mukaisesti alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämiseen sekä alueiden elinkeino- ja innovaatiopolitiikan aktivointiin liittyvien kehittämis- ja investointihankkeiden menojen maksamiseen:

- 1) alueiden rakennemuutosta ennakoiviin ja korjaaviin kehittämishankkeisiin
- 2) valtion ja kaupunkien välisten kasvusopimusten toteuttamiseen
- 3) useampaa kuin yhtä aluetta koskeviin tai valtakunnallisesti tärkeisiin alueiden kehittämistä koskeviin kehittämiss-hankkeisiin
- 4) edellä mainittujen hankkeiden toteuttamiseksi tarvittaviin kulutusmenoihin sekä enintään 10 henkilötyövuotta vas-taavan henkilöstön palkkaamiseen ja henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien tila- ja muiden kustannusten maksami-seen
- 5) ennakoiden maksamiseen, jos se on hankkeiden toteuttamisen kannalta perusteltua.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Rahoituksen kohteena ovat alueiden rakennemuutoksen ennakoivat ja korjaavat toimenpiteet. Kes-keisessä roolissa ovat elinkeinojen ja yritystoiminnan uudistuminen, kasvu ja kansainvälistyminen sekä työllisyyttä ja yritystoimintaa edistävät kokeilut. Määrärahalla tuetaan merkittävien kehittämisavausten nopeaa liikkeelle lähtöä ja käynnistetään mittaluokaltaan huomattavia kehitysprosesseja.

Sopimusmenettelyllä kehitetään metropolialueen, kaupunkien, kasvukäytävien sekä eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvaa kilpailukykyä. Määräraha toimii katalyyttirahana, jolla kaupunkeja/alueita kannustetaan aktiiviseen kas-vu- ja kilpailukykykypolitiikkaan. Määrärahasta tuettavia keskeisiä toimenpiteitä ovat kaupunkien elinkeinoperustan aktiivinen uudistaminen, elinkeinoelämän kytkeytyminen kansainvälisiin arvoverkkoihin, innovaatiopolitiikan ja alu-eellisten osaamiskeskittymien kehittämishankkeet sekä innovaatioita edistävät julkiset hankinnat.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Työllisyys ja kilpailukyky: Metropolipolitiikka, alueelliset innovaatiot ja kokeilut	-1 000
Yhteensä	-1 000
2018 talousarvio	10 000 000
2017 talousarvio	11 000 000
2016 tilinpäätös	15 000 000

(41.) Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Business Finland (siirto momentille 32.20.06)	-38 980
Kertaluonteisen lisäyksen poisto	-530
Matkailu 4.0 (siirto momentille 29.80.50)	-150
Matkailu 4.0 (siirto momentille 30.64.50)	-770
Matkailu 4.0 (siirto momentille 35.10.52)	-1 700
Matkailu 4.0 - nopeaa kasvua ja työllisyyttä	8 000
Työllisyys- ja kilpailukyky: Team Finland -verkoston vahvistaminen	-1 000
Vientikeskusverkosto	1 000
Yhteensä	-34 130

2017 talousarvio	34 130 000
2016 tilinpäätös	35 600 000

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 171 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (9/2014) ja sitä edeltäneen lain (1336/2006) mukaisten avustusten maksamiseen pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksia parantaviin ja muihin yritysten kehittämishankkeisiin sekä voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen pk-yritysten toimintaympäristöä parantaviin hankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan ennen vuotta 2018 tehdyistä sitoumuksista aiheutuvia menoja. Momentilla ei ole käytettävissä myöntämisvaltuutta uusien avustusten myöntämiseen.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	12 171	5 178	1 678	678	19 705
Menot yhteensä	12 171	5 178	1 678	678	19 705

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aiemmin tehtyjen siirtojen loppuminen (mom. 32.60.41 ja 32.50.64)	500
Julkisen talouden välittömät sopeutustoimet (HO 2015)	-4 707
Kertaluonteisen valtuuden lisäysten maksatusten vähentyminen	-4 500
Maksatusaikataulujen muutokset	800
Yhteensä	-7 907

2018 talousarvio	12 171 000
2017 talousarvio	20 078 000
2016 tilinpäätös	25 149 761

43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ennen vuotta 2017 yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1300/2010) ja yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2016—2020 annetun valtioneuvoston asetuksen (1734/2015) mukaisesti myönnettyjen avustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	100	100
Menot yhteensä	100	100

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Astanan maailmannäyttelyn menojen lakkaaminen (siirto momenteille 28.01.01, 28.10.01, 28.10.02 ja 32.01.21)	-1 670
Kertaluonteisen valtuuden lisäyksen maksatusten loppuminen	-100
Maksatusarvion tarkistus	-929
Säästöpäätökset	-2 516
Yhteensä	-5 215

2018 talousarvio	100 000
2017 talousarvio	5 315 000
2016 tilinpäätös	7 004 248

44. Alueellinen kuljetustuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) nojalla annetun alueellisesta kuljetustuesta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisen kuljetustuen maksamiseen tukeen oikeutetuilla alueilla toimiville pk-yrityksille niiden valmistamien tuotteiden pitkästä kuljetusmatkoista aiheutuvien kuljetuskustannusten alentamiseksi.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Kuljetustukea maksetaan harvaan asutuilla alueilla, eli Itä- ja Pohjois-Suomen NUTS 2 -alueella, sekä Saarijärven—Viitasaaren seutukunnan alueella toimivien pienten ja keskisuurten yritysten pitkän matkan tava-

rankuljetuksista. Kuljetustukijärjestelmän tavoitteena on alentaa syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden yritystoiminnalle pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia ja siten ylläpitää ja lisätä yritystoimintaa näillä alueilla.

Kuljetustukea koskeva valtioneuvoston asetus on voimassa 31.12.2017 asti. Tämän asetuksen perusteella voidaan kuitenkin vielä vuonna 2018 maksaa tukea vuonna 2017 aiheutuneisiin kuljetuskustannuksiin. Asetuksen voimassaoloa jatketaan vuonna 2018 aiheutuvien kuljetuskustannusten osalta.

Kuljetustukea maksetaan noin 250 pienelle ja keskisuurelle yritykselle.

2018 talousarvio	5 000 000
2017 talousarvio	5 000 000
2016 tilinpäätös	5 000 000

(62.) *Maaseudun kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös —

64. *EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 361 478 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) EU:n ohjelmakauden 2014—2020 investointi, kasvu ja työpaikka -tavoitetta toteuttavan Suomen rakennerahasto-ohjelman "Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020" Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettavien hankkeiden EU- ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen (EAY) ja Eurooppalaisen naapurisuuden välineen rajayhteistyöosion (ENI CBC) valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) EU:n ohjelmakauden 2014—2020 investointi, kasvu ja työpaikka -tavoitetta toteuttavan Suomen rakennerahasto-ohjelman "Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020" Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavien hankkeiden EU- ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen

3) edellä mainittujen ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen

4) ohjelmakauden 2014—2020 Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavan ohjelman toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 250 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen

5) EU:n ohjelmakauden 2000—2006 neuvoston asetuksen 1260/1999 39 artiklan (varainhoitoa koskevat oikaisut) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen sekä muista hankkeisiin tehdyistä sitoumuksista aiheutuvien velvoitteiden maksamiseen

6) EU:n ohjelmakauden 2007—2013 neuvoston asetuksen 1083/2006 98—102 artiklan (rahoitusoikaisut) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen sekä muista hankkeisiin tehdyistä sitoumuksista aiheutuvien velvoitteiden maksamiseen

7) EU:n ohjelmakauden 2014—2020 neuvoston asetuksen 1303/2013 143—147 artiklan (rahoitusoikaisut) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen sekä muista hankkeisiin tehdyistä sitoumuksista aiheutuvien velvoitteiden maksamiseen

8) vähävaraisimmille suunnatun Eurooppalaisen avun rahastosta osarahoitettavan ohjelman EU- ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen

9) ennakoiden maksamiseen, jos se on hankkeen toteuttamisen kannalta perusteltua

10) pk-yritysalioiteohjelman EU- ja valtion rahoitusosuuksien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2018 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 381 865 000 eurolla. Mikäli vuoden 2017 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vielä vuonna 2018.

Selvitysosa: Myöntämisvaltuudesta yhteensä 207 123 000 euroa on EU:n rakennerahastojen rahoitusosuutta ja 174 742 000 euroa valtion rahoitusosuutta. Määrärahasta yhteensä 194 947 000 euroa on tarkoitus käyttää EU:n rakennerahastojen rahoitusosuuden maksatuksiin ja 166 531 000 euroa valtion rahoitusosuuden maksatuksiin.

Rakennerahasto-ohjelmien myöntämisvaltuudesta tehdään useampivuotiselle hankkeelle sidonta pääsääntöisesti vuosittain, jotta useita hankkeita voidaan rahoittaa yhtäaikaaisesti ja näin varmistaa ohjelmavarojen täysimääräinen käyttö.

Rahoituksen käytössä sovelletaan kunkin hallinnonalan rahoittamassa toiminnassa sovellettavia kansallisia ja EU:n säännöksiä ja rahoitus kohdennetaan kullakin hallinnonalalla mainittujen säännösten ja rakennerahasto-ohjelmien puitteissa asianomaisen ministeriön määrittelemällä tavalla. Maksettavien kustannusten tukielpoisuuden tulee lisäksi olla kansallisten ja Euroopan unionin säännösten mukaisesti etukäteen tarkastettu, lukuun ottamatta ennakoita ja julkisten työvoimapalvelujen kustannusten maksamista siirtomenojen osalta.

Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisia palkkatukia voidaan maksaa momentin 32.30.51 päätösoosan kohdissa 2—4 määriteltyjen korvattavien palkkakustannusten määrän rajoitteiden mukaisesti.

Teknisen avun toimeenpanemisesta päätetään Euroopan yhteisöjen rakennerahastosäännöksissä ja kansallisissa rakennerahastosäännöksissä säädetyssä menettelyssä.

Euroopan komission hyväksymässä kumppanuussopimuksessa määritellään, miten Euroopan rakenne- ja investointirahastoilla (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto, Euroopan sosiaalirahasto, Euroopan aluekehitysrahasto ja Euroopan meri- ja kalatalousrahasto) edistetään Eurooppa 2020 -strategian älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun päämääriä ja tavoitteita. Euroopan sosiaalirahaston ja aluekehitysrahaston toimet on koottu Suomen rakennerahasto-ohjelmaan "Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020". Ohjelman kokonaisrahoitus on noin 2,6 mrd. euroa, josta EU-rahoitusosuus on noin 1,3 mrd. euroa ja kansallinen julkinen vastinrahoitus noin 1,3 mrd. euroa. Julkisesta rahoituksesta valtion osuus on 75 % ja kuntien ja muun julkisen rahoituksen osuus 25 %.

Ohjelmakauden 2014—2020 rakennerahasto-ohjelman rahoitus kohdentuu työllisyyden edistämiseen, rakenteellisen työttömyyden vähentämiseen ja työelämän laadun parantamiseen, työvoiman saatavuuden varmistamiseen, osaamisen ja uuden tiedon hyödyntämiseen, pk-yritysten kasvumahdollisuuksien parantamiseen, uusiutuvan energian ja tehokkuuden lisäämiseen sekä sosiaalisen osallisuuden edistämiseen. Ohjelmakauden 2014—2020 Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen ja Eurooppalaisen naapuruuden välineen rajayhteistyöosion (ENI CBC) toimenpitein tuetaan raja-alueiden ja laajempien yhteistyöalueiden integroitumista, kokemusten vaihtoa, verkostojen syntyä ja vahvistumista. Ohjelmilla pyritään vaikuttamaan muun muassa raja-alueiden kilpailukykyyn ja taloudelliseen kehitykseen. Pk-yritysalioiteohjelman tavoitteena on uuden velkarahoituksen myöntäminen pk-yrityksille uusien yritysten perustamiseen, alkuvaiheen pääomaan, yritysten yleistöimintöjen tehostamiseen tarkoitettuun pääomaan sekä uusien hankkeiden toteuttamiseen tai uuden kehittämiseen olemassa olevien yritysten toimesta tai sellaisten yritysten pääsyyntä markkinoille.

Suomen rakennerahasto-ohjelman jakautuminen toimintalinjoittain (pl. Eurooppalaisen alueellisen yhteistyön (EAY), Eurooppalaisen avun rahaston (FEAD), Eurooppalaisen naapuruuden väliseen rajayhteistyöosion (ENI CBC) ja pk-yritysaliteohjelman osuudet)

	Osuus koko ohjelma- kaudella (%)	Valtuus v. 2018 (milj. euroa)
TL 1. Pk-yritysten kilpailukyky (EAKR)	24,9	88,657
TL 2. Uuden tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	33,2	118,209
TL 3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	18,3	65,157
TL 4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	12,8	45,575
TL 5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	7,8	27,772
TL 6. Tekninen tuki (EAKR)	1,8	6,874
TL 7. Tekninen tuki (ESR)	1,2	4,478
Yhteensä	100,0	356,722

Ohjelmakauden 2014—2020 myöntämisvaltuuden käytöstä aiheutuvat menot (milj. euroa)

	2018	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Vuoden 2016 sitoumukset	170,356	130,356	-	-	300,712
Vuoden 2017 sitoumukset	117,751	136,064	136,064	-	389,879
Vuoden 2018 sitoumukset	73,371	76,373	133,652	133,653	417,049
Yhteensä	361,478	342,793	269,716	133,653	1 107,640

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmaosioihin ja prioriteetteihin, EU:n rahoitusosuudet (milj. euroa)

Ohjelma/osio/prioriteetti	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta v. 2017 talousarvio	Myöntämisval- tuus v. 2018	Budjetoitu määrärahaa v. 2017	Määräraha v. 2018
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)					
Tekninen tuki	23,604	3,369	3,437	3,205	3,227
Valtakunnalliset teemat	26,700	8,118	0,232	6,863	0,218
Alueosiot yhteensä	716,473	112,625	119,748	105,314	112,443
— Itä- ja Pohjois-Suomi	526,967	81,435	87,631	77,459	82,285
— Etelä- ja Länsi-Suomi	189,506	31,190	32,117	27,855	30,158
Yhteensä	766,777	124,182	123,417	115,382	115,888
Euroopan sosiaalirahasto (ESR)					
Tekninen tuki	15,381	2,196	2,239	2,089	2,102
Valtakunnalliset teemat	124,326	21,519	19,548	18,275	18,355
Alueosiot yhteensä	372,977	58,209	58,637	54,824	55,060
— Itä- ja Pohjois-Suomi	245,771	37,980	38,638	36,126	36,281
— Etelä- ja Länsi-Suomi	127,206	20,229	19,999	18,698	18,779
Yhteensä	512,684	81,924	80,424	75,188	75,517

Ohjelma/osio/prioriteetti	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta v. 2017 talousarvio	Myöntämisval- tuus v. 2018	Budjetoitu määrärahaa v. 2017	Määräraha v. 2018
Eurooppalaisen avun rahasto (FEAD)	22,541	3,218	3,282	3,061	3,082
Pk-yritysaloiteohjelma	20,000	-	-	-	0,460
Kaikki yhteensä	1 322,002	209,324	207,123	193,631	194,947

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmaosioihin ja prioriteetteihin, valtion rahoitusosuudet (milj. euroa)

Ohjelma/osio/prioriteetti	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta v. 2017 talousarvio	Myöntämisval- tuus v. 2018	Budjetoitu määrärahaa v. 2017	Määräraha v. 2018
Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)					
Tekninen tuki	23,604	3,369	3,437	3,152	3,366
Valtakunnalliset teemat	15,025	6,146	0,174	5,067	0,171
Alueosiot yhteensä	531,454	83,622	88,393	76,896	86,573
— Itä- ja Pohjois-Suomi	390,885	60,453	65,723	56,557	64,370
— Etelä- ja Länsi-Suomi	140,569	23,169	22,670	20,339	22,203
Yhteensä	570,083	93,136	92,004	85,115	90,110
Euroopan sosiaalirahasto (ESR)					
Tekninen tuki	15,381	2,196	2,196	2,054	2,193
Valtakunnalliset teemat	93,245	16,150	14,661	13,492	14,359
Alueosiot yhteensä	275,887	43,097	43,977	39,918	43,071
— Itä- ja Pohjois-Suomi	181,794	28,116	28,978	26,304	28,381
— Etelä- ja Länsi-Suomi	94,093	14,981	14,999	13,614	14,690
Yhteensä	384,513	61,443	60,877	55,464	59,623
Eurooppalainen alueellinen yhteistyö (EAY)					
Eurooppalaisen naapurisuuden välineen raijayhteistyösio (ENI CBC)	51,000	7,000	7,259	6,549	8,772
Eurooppalaisen avun rahasto (FEAD)	69,975	17,282	17,023	16,168	6,998
Pk-yritysaloiteohjelma	3,978	0,568	0,579	0,531	0,567
Kaikki yhteensä	1 099,549	179,429	174,742	163,827	166,531

Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020 Suomen rakennerahasto-ohjelman ydinindikaattorit

	Toteutuma 2014— 2016	Tavoite (2023)
Uudet yritykset	138	1 170
Uudet työpaikat	1 733	12 310
Uudet t&k&i-työpaikat	130	1 330

	Toteutuma 2014— 2016	Tavoite (2023)
Tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin osallistuvat yritykset	2 361	7 900
Vähähiilisyttä edistävien yritysten lukumäärä	399	2 065
Työttömät ja työelämän ulkopuolelta tulevat alle 30-vuotiaat osallistujat	10 021	26 000
Koulutustoimenpiteissä: perusasteen suorittaneet osallistujat	6 242	28 200
Osallisuutta vahvistavissa toimenpiteissä: pitkäaikaistyöttömät	3 721	11 250

EU-tuen maksut on merkitty momentille 12.32.50 ja takaisinperinnästä aiheutuvat erät momentille 12.39.10. Maakuntien liittojen korkotuotot ja mahdolliset aikaisempina vuosina maakuntien liitoille maksettujen määrärahojen palautukset on merkitty momentille 12.32.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EAY ja ENI CBC -ohjelmien rahoitusjakauman tarkistus	1 700
Hintamuutos (rahoitus käyvin hinnoin)	10 937
Maksatusten tarkennukset	-13 223
Ohjelmakauden 2014-2020 maksatusten siirtyminen	-30 000
Ohjelmakauden 2014-2020 suoritusvarauksen ennakointi	31 143
Ohjelmakauden 2014-2020 vuodelle 2017 budjetoidun valtuuden lisäyksen maksatukset	2 014
Ohjelmakauden suoritusvarauksen muutos (7 %:sta 6 %:iin)	1 214
Tekniset muutokset	235
Yhteensä	4 020

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	361 478 000
2017 talousarvio	357 458 000
2016 tilinpäätös	240 700 953

65. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) perusteella työllisyysperusteisesta investointiavustuksesta ja työllisyystyöohjelmasta annetun valtioneuvoston asetuksen (1075/2012) mukaisten avustusten maksamiseen

2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) perusteella eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1345/2002) 1—2 luvun mukaisten avustusten maksamiseen.

Momentilta maksettaviin valtion työllisyystyöohjelman mukaisiin investointimenoihin liittyvät arvonlisäveromenot on budjetoitu hallinnonalan arvonlisäveromomentille 32.01.29.

Momentilta saa maksaa myös sijoitusmenoja.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan ennen vuotta 2018 tehdyistä sitoumuksista aiheutuvia menoja.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	1 700	50	1 750
Menot yhteensä	1 700	50	1 750

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtuuden maksatusten pienentyminen			-3 300
Yhteensä			-3 300

2018 talousarvio	1 700 000
2017 talousarvio	5 000 000
2016 tilinpäätös	5 638 731

60. Energiapolitiikka

Selvitysosa: Kasvupolitiikan toteuttamiseksi energiapolitiikka nivoutuu myös ilmasto-, talous-, kuluttaja- ja ympäristöpolitiikkaan. Kansallisessa toimintaympäristössä energiapolitiikalle asettavat reunaehdot finanssipolitiikka, työllisyystavoitteet sekä ilmasto- ja ympäristövaatimukset. Talouskasvun edellytyksiin vaikuttaa merkittävästi tapa, jolla kansallisia ja Euroopan unionin energia- ja ilmastotavoitteita toteutetaan. Kasvihuonekaasupäästöistä 80 % syntyy energian tuotannossa ja käytöstä. Kansainvälisessä toimintaympäristössä korostuvat energian saannin toimitusvarmuus, polttoaineiden maailmanmarkkinahintojen eriytyminen, energia- ja ilmastopoliittiset tavoitelinjaukset ja niistä aiheutuvat toimenpiteet Euroopan unionissa sekä ilmastomuutoksen hillitseminen.

Komissio on ehdottanut vuotta 2030 koskevassa ilmasto- ja energiapaketissaan jatkoa nyt vuoteen 2020 yltäville energia- ja ilmastotavoitteille. Eurooppa-neuvosto asetti vuoden 2030 tavoitteeksi kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen 40 prosentilla vuoden 1990 tasosta sekä EU:n tasolla uusiutuvalla energialle 27 prosentin osuuden energian loppukulutuksesta ja energiatehokkuudelle indikaatiivisen 27 prosentin tehostamistavoitteen verrattuna kehitykseen ilman uusia toimenpiteitä. Komissio antoi 2016 ehdotukset mm. taakanjakosektorin (päästökaupan ulkopuoliset sektorit) jäsenvaltiokohtaisista päästövähennysvelvoitteista ja LULUCF-sektorin (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsänhoito) huomioon ottamisesta. Komission esitys taakanjakosektorin päästövähennyksistä Suomelle on 39 % vuoden 2005 tasosta. Komissio antoi v. 2016 myös puhtaan energian paketissa toisen osan 2030 tavoitteiden lainsäädäntöehdotuksista. Nämä ehdotukset koskivat mm. sähkömarkkinoiden kehittämistä, uusiutuvaa energiaa ja bioenergian kestävyttä, energiatehokkuutta sekä hallintomallia, jonka avulla komissio seuraa energia- ja ilmastotavoitteiden sekä energiaunionia koskevien tavoitteiden saavuttamista. Samalla energiatehokkuutta koskevaa tavoitetta esitettiin nostettavaksi 30 prosenttiin ja sen muuttamista EU-tasolla sitovaksi.

Hallitus antoi v. 2016 selontekona eduskunnalle kansallisen energia- ja ilmastostrategian vuoteen 2030. Strategian lähtökohtana ovat EU:n energia- ja ilmastotavoitteet vuoteen 2030, energiaunionia koskevat tavoitteet sekä hallitusohjelman energiaa koskevat tavoitteet. Toimia täydennetään v. 2017 taakanjakosektorin osalta ilmastolain mukaisen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman valmistelun yhteydessä. Strategian linjaukset johtavat hallitusohjelman vuoteen 2030 ulottuviin tavoitteisiin uusiutuvan energian osuuden lisäämisestä 50 prosenttiin, omavaraisuuden nostosta 55 prosenttiin ja öljyn energiakäytön puolittamisesta verrattuna vuoteen 2005. Lisäksi valmistellaan hallituksen esitys kivihiilen energiakäytön kieltämisestä.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti energiapolitiikan tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2018:

	2014 toteutuma	2015 toteutuma	2016 toteutuma/ arvio	2017 arvio	2018 arvio
— Energiaomavaraisuus (%)	51	53	53	54	54
— Sähkötietokoneiden toimivuus paranee (EU:n indeksi kuluttajatytyväisyydelle, sähkö-MPI)	77,5	81,7	82	82	82
— Uusiutuvan energian käytön osuus loppukulutuksesta (%)	39	39	39	40	40
— Energian loppukulutus/bruttokansantulo (TJ/BKT, milj. euroa)	5,8	5,6	5,7	< 5,7	< 5,7

01. Energiaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 515 000 euroa.

Selvitysosa: Energiavirasto hoitaa energia- ja ilmastopolitiikan toimeenpanotehtäviä, joita ovat energiamarkkinoiden sekä ilmastotavoitteiden politiikkatoimien toteutumisen valvontaan ja edistämiseen liittyvät virastolle lainsäädännössä asetetut tehtävät. Energiaviraston vastuulle kuuluvat energiamarkkinoiden eli sähkön ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden sekä sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta ja edistäminen. Ilmastotavoitteiden politiikkatoimien osalta viraston vastuulle kuuluvat päästökaupan, uusiutuvan energian tukijärjestelmien, biopolttoainien kestävyyskriteerien sekä energiatehokkuuden valvonta ja edistäminen. Energiavirasto vastaa myös päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiojärjestelmän toimeenpanosta.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Energiavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2018:

Vaikuttavuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Sähkö- ja kaasumarkkinat toimivat tehokkaasti mahdollistaen korkean toimitusvarmuuden sekä kohtuulliset ja kilpailukykyiset hinnat			
— Sähkön jakeluverkkoinvestointien määrä valvontamenetelmien mukaisesti (milj. euroa)	-	> 700	> 700
— Sähkön myyjän vaihtoaktiivisuus vähittäismarkkinoilla (%)	-	> 12	> 13
Ilmastotavoitteiden politiikkatoimien hallinnointi toteutuu kustannustehokkaasti päästökaupan, uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden osalta			
— Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus (%)	32	> 35	> 37
— Energiatehokkuusdirektiivin art. 7 mukaisesti laskettu kumulatiivinen energiansäästö (TWh)	-	31	36

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Viraston asianhallintaprosessin digitalisointi			
— Sähköisesti tuotettujen kirjaustapahtumien osuus kaikista kirjaustapahtumista (%)	55	> 65	> 70
Viraston lupaprosessien sujuvoittaminen			
— Verkkolupien käsittelyaika (pv)	-	-	< 50
— Hankelupien käsittelyaika (pv)	-	-	< 40
— Päästölupien käsittelyaika (pv)	-	-	< 50
Energiamarkkinoiden valvonnan taloudellisuus			
— Sähkö- ja maakaasuvalvonnan toimintakulut/sähkön ja maakaasun kulutus (c/kWh)	0,0032	< 0,0033	< 0,0034
Ilmastotavoitteiden edistämisen taloudellisuus			
— Päästökaupan hallinnoinnin toimintakustannukset päästökaupan piiriin kuuluvaa laitosta kohden (euroa/laitos)	2 649	< 2 950	< 2 700
— Uusiutuvan energian tuotantotukien hallinnointikustannukset järjestelmässä mukana olevilla laitoksilla tuotettua sähköä kohden (euroa/MWh)	0,30	< 0,32	< 0,30
Viraston asiakkaiden tyytyväisyys viraston toimintaan			
— Mainemittarin arvosana (1—100)	64	> 65	> 67

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Henkilötyövuosien kehitys	66,8	72	75
Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)	3,7	> 3,8	> 3,8

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	9 631	7 907	8 115
Bruttotulot	1 695	1 500	1 600
Nettomenot	7 936	6 407	6 515
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 750		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 635		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lisäresurssit uusiin tehtäviin			80
Maakaasumarkkinalain lisätehtävät			105
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-6
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-3
Palkkaliukumasäästö			-10

Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-2
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-43
Työajan pidentäminen (Kiky)	-4
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-8
Vuokrien indeksikorotus	1
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-2
Yhteensä	108

2018 talousarvio	6 515 000
2017 talousarvio	6 407 000
2016 tilinpäätös	8 821 000

20. Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) energiatehokkuuteen sekä uusiutuvan energian käyttöön ja tuotantoon liittyvään informaatio- ja neuvontatoimintaan sekä kehittämishankkeisiin ja selvityksiin
- 2) energian tehokkaan käytön ja uusiutuvien energialähteiden edistämiseen
- 3) energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa koskevan Euroopan unionin sääntelyn valmistelun ja kansallisen toimenpanon edellyttämiin toimiin
- 4) edellä kohdissa 1—3 mainittuihin tehtäviin liittyvään kansainväliseen yhteistyöhön.

Selvitysosa: EU:n tavoitteena on parantaa energiatehokkuutta 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Myös uusiutuvien energialähteiden käytössä tavoitellaan EU:ssa huomattavaa lisäystä.

Meneillään olevia toimenpidekokonaisuuksia ovat muun muassa energiatehokkuusdirektiivin ja -sopimusten sekä energiakatselmusjärjestelmän toimeenpano, EU-laajusten tuotteiden energiatehokkuusvaatimusten aikaansaaminen sekä uusiutuvan energian edistäminen.

Toiminnalla kootaan, jalostetaan ja jaetaan tietoa sekä kehitetään menetelmiä ja vauhditetaan uuden teknologian käyttöönottoa hyödyntäen myös kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia. Laajoille kuluttajaryhmille suunnatussa energian tehokkaan käytön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyvässä opastus-, neuvonta- ja tiedotustoiminnassa tehdään tiivistä yhteistyötä asiantuntijaorganisaatioiden sekä alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämisen tulostavoitteet sisältyvät Energiaviraston tulostavoitteisiin momentille 32.60.01.

2018 talousarvio	2 500 000
2017 talousarvio	2 500 000

(28.) Materiaalitehokkuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös	—
------------------	---

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 64 094 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) investointeihin ja selvityksiin, jotka tukevat uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä, energiansäästöä, energian tuotannon tai käytön tehostamista taikka niihin liittyvää uuden teknologian käyttöönottoa
- 2) liikenteen biopolttoaineiden tuotantoon tai käyttöön liittyvän teknologian pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin sekä selvityksiin, jotka liittyvät liikenteen biopolttoaineiden ympäristö- ja kansantaloudellisiin vaikutuksiin tai biopolttoaineisiin liittyvään uuteen teknologiaan
- 3) energian tuotannon tai käytön ympäristöhaittoja vähentävien investointien ja selvitysten tekemiseen.

Avustukset myönnetään valtionavustuslain (688/2001) ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen nojalla. Liikenteen biopolttoaineiden hyödyntämiseen liittyvät selvitykset ovat kulutusmenoja, joihin ei sovelleta avustuksia koskevia säännöksiä. Business Finlandin myöntämissä biopolttoaineiden tuotannon pilot-laitosten avustuksissa noudatetaan valtioneuvoston asetusta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoittamisesta (1444/2014).

Määrärahaa saa käyttää lisäksi energiatauen myöntämisen yleisistä ehdoista annettujen valtioneuvoston asetusten (1313/2007 ja 1063/2012) nojalla aiemmin myönnettyjen tukien maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena. Kulutusmenot budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena siltä osin kuin on kyse kilpailusta hankerahoituksesta.

Valtuus

Vuonna 2018 saa sitoumuksia tehdä enintään 35 000 000 eurolla.

Selvitysosa: Energiatuki on osa taloudellista ohjausta, jolla energiajärjestelmää pyritään ohjaamaan tehokkaampiin ja ilmaston sekä ympäristön kannalta parhaisiin ratkaisuihin. Energiatukea tarvitaan erityisesti uuden teknologian käyttöönoton ja kaupallistumisen edistämiseen, uusiutuvaan lämmöntuotantoon, pienimuotoiseen sähköntuotantoon ja liikenteen biopolttoaineiden käytön lisäämiseen sekä energiatehokkuusinvestointien (sis. sähköajoneuvojärjestelmät, ml. vetyteknologia) tukemiseen. Määrärahaa voidaan käyttää EU:n strategiseen energiateknologiasuunnitelmaan sisältyvien Suomessa toteutettavien isojen demonstraatiolaitosten tukemiseen. Myös liikenteen biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien energialähteiden tuotannon ja käytön edistäminen tavoitteiden mukaiselle tasolle Suomessa edellyttää energiataukipanosten kohdentamista uuden teknologian pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin sekä polttoaineiden hankinta-, tuotanto- ja käyttöketjujen vaikutusten arviointiin ja vaihtoehtoisten polttoaineiden standardointityöhön.

Business Finlandilla on työ- ja elinkeinoministeriön rinnalla keskeinen rooli liikenteen biopolttoaineiden kehittämissuunnitelman toteutuksessa. Business Finland vastaa kehitysohjelman puitteissa teknologian pilotointiin liittyvistä hankkeista ja työ- ja elinkeinoministeriö demonstraatiolaitoksille suunnattavista avustuksista.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Uuden teknologian käyttöönotto lisääntyy energian tuotannossa ja käytössä			
Energiahuollon monipuolisuus säilyy hyvänä			
— Energiatuella myötävaikutetut investoinnit (milj. euroa)	168,1	140—175	160—200
— Myönnetty energiatuki (milj. euroa)	34,7	35	40
— Energiatuen vipuvaikutus (investoinnit/tukimäärä)	4,9	4—5	4—5

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	60 594	28 900	8 750	3 500	101 744
Vuoden 2018 sitoumukset	3 500	14 000	8 750	8 750	35 000
Menot yhteensä	64 094	42 900	17 500	12 250	136 744

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen valtuuden lisäyksen (2015 ILTA) maksatusten päättyminen					-3 000
Maksatusmäärärahan tarkistukset					-2 982
Yhteensä					-5 982
2018 talousarvio					64 094 000
2017 talousarvio					70 076 000
2016 tilinpäätös					53 572 474

41. LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 950 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää nesteytetyn maakaasun (LNG) terminaalien investointiavustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään vuonna 2014 neljälle LNG-terminaalihankkeelle myönnettyjen investointitukien maksamiseen. Myönnettyt tuet ovat yhteensä 92 876 100 euroa ja ne on myönnetty nesteytetyn maakaasun terminaalien investointituen myöntämisen yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston asetuksen (707/2013) nojalla.

Vuoden 2015 alussa voimaan tulleen EU:n rikkidirektiivin johdosta meriliikenteessä siirrytään vähäpäästöisempiin polttoaineisiin. Tämä lisää erityisesti energiaintensiivisen perusteellisuuden viennin vuotuisia kustannuksia. Nesteytetty maakaasu on kustannustehokas ja ympäristön kannalta hyvä vaihtoehto verrattuna kilpaileviin polttoaineisiin laivaliikenteessä. LNG:n käyttöönotto vaatii Itämeren alueen ja Suomen LNG-terminaalien infrastruktuurin rakentamista, jotta LNG-käyttöisiin aluksiin tehdään investointeja. Lisäksi LNG-terminaalien rakentaminen edistää maakaasun toimitusvarmuutta ja polttoaineen hankinnan monipuolistamista sekä kilpailua maakaasumarkkinoilla tai muutoin polttoainemarkkinoilla.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Nesteytetylle maakaasulle saadaan rakennettua jakeluverkosto, joka palvelee myös meriliikennettä

— Maakaasun toimitusvarmuus paranee, polttoaineiden hankinta monipuolistuu ja kilpailu polttoainemarkkinoilla lisääntyy.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	14 950	5 550	20 500
Menot yhteensä	14 950	5 550	20 500

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Investointituen maksatusten vähentyminen	-13 515
Yhteensä	-13 515

2018 talousarvio	14 950 000
2017 talousarvio	28 465 000
2016 tilinpäätös	23 610 148

(42.) *Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi* (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2017 talousarvio	385 000
2016 tilinpäätös	918 733

43. *Kiotoon mekanismit* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 220 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) päästöyksiköiden hankkimiseen Kiotoon pöytäkirjan joustomekanismien avulla sopimuskaudelle 2013—2020
- 2) joustomekanismien hallinnonin kustannuksiin
- 3) päästöyksiköiden hankinnan edellytysten tukemiseen
- 4) valuuttakurssimuutoksista aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Suomi on sitoutunut osana Euroopan unionia täyttämään Kiotoon pöytäkirjan mukaiset velvoitteensa. Kasvihuonekaasupäästöjen korkeat vähentämiskustannukset rasittavat kansantaloutta, minkä vuoksi valtio osallistuu päästöjen vähentämiseen käyttämällä Kiotoon mekanismeja. Näitä ovat yhteistoteutus (JI, Joint Implementation),

puhtaan kehityksen mekanismi (CDM, Clean Development Mechanism) ja valtioiden välinen päästökauppa. JI-hankkeet ovat teollisuusmaiden ja CDM-hankkeet teollisuus- ja kehitysmaiden välisiä.

Tarve hyödyntää Kioton mekanismeja ulottuu Kioton toiselle velvoitekaudelle vuosille 2013—2020. Päästöyksiköiden hankinnan edellytysten tukeminen, ts. tietotaidon kehittäminen kohdemaissa, sekä mekanismien hallinnon kansainvälinen kehitystyö, edistävät päästömarkkinoiden toimivuutta ja kustannustehokasta päästöyksiköiden hankintaa.

Päästöyksiköiden hankinnassa otetaan huomioon eri joustomekanismien keskinäinen kustannustehokkuus sekä hankintaan liittyvien riskien hallinta. Tämä edellyttää, että määrärahaa voidaan käyttää ja päästöyksiköiden hankintasi-
toumuksia voidaan tehdä etupainotteisesti, vaikka osa hankittavista päästöyksiköiden kustannuksista realisoituu vasta lähempänä kauden loppua.

Mekanismipolitiikan koordinoituvastuu on työ- ja elinkeinoministeriöllä. Mekanismien käytöstä tehdyn hallinnollisen työnjaon mukaisesti momentilta rahoitetaan ulkoasiainministeriön CDM-projekteista syntyvien päästöyksiköiden hankintaa sekä ympäristöministeriön JI-projekteista ja kansainvälisestä päästökaupasta hankkimia päästöyksiköitä.

Päästöyksiköiden hankinta sisältää vuosittaisia toimia, joista aiheutuvat menot katetaan määrärahasta.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Päästöjen vähentämisestä aiheutuvat kansantaloudelliset kustannukset ja päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen liittyvät riskit pienenevät.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2018 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	220	180	0	0	400
Menot yhteensä	220	180	0	0	400

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maksatusten tarkistus					-30
Yhteensä					-30

2018 talousarvio	220 000
2017 talousarvio	250 000
2016 tilinpäätös	230 913

44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 314 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetussa laissa (1396/2010) säädetyn

- 1) tuulivoimalla tuotetun sähkön tuotantotuen (*syöttötariffin*) maksamiseen
- 2) biokaasulla tuotetun sähkön tuotantotuen (*syöttötariffin ja sen korotuksena maksettavan lämpöpreemion*) maksamiseen

3) puupolttoaineella tuotetun sähkön tuotantotuen (*syöttötariffin ja sen korotuksena maksettavan lämpöpreemion*) maksamiseen

4) metsähakkeella tuotetun sähkön tuotantotuen (*syöttötariffin ja sen korotuksena maksettavan kaasutinpreemion*) maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2018 saa tarjouskilpailun perusteella tehdä sitoumuksia tuotantotuen myöntämisestä enintään 0,6 terawattitunnin keskimääräisen vuosituotannon perusteella.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamiseksi.

Vuoteen 2030 tähtäävässä kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa (VNS 7/2016 vp) linjatun mukaisesti ylimenokauden ratkaisuna ja suomalaisen hankeosaamisen ylläpitämiseksi otetaan käyttöön teknologianeutraalit tarjouskilpailut, joiden perusteella maksetaan sähkön tuotantotukea ainoastaan kustannustehokkaimmille ja kilpailukykyisille uusiutuvan sähkön tuotantoinvestoinneille. Tukitaso määräytyy tarjouskilpailun perusteella. Vuosina 2018—2020 kilpailutetaan yhteensä 2 terawattituntia. Vuonna 2018 järjestettävän tarjouskilpailun voittaneet uusiutuvan sähkön hankkeet tulevat tuotantoon arviolta aikaisintaan vuonna 2020.

Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain nojalla tuetaan syöttötariffijärjestelmään hyväksytyin voimalaitoksen tuulivoimaan, biokaasuun, metsähakkeeseen ja puupolttoaineeseen perustuvaa sähkön tuotantoa. Lain nojalla tuulivoiman, biokaasu- ja puupolttoainesähkön tuottajille maksetaan syöttötariffijärjestelmässä tukena laissa asetetun tavoitehinnan ja sähköpörssissä toteutuneen kolmen kuukauden Suomen aluehinnan keskiarvon erotus (syöttötariffijärjestelmä) sekä metsähakesähkön tuottajille päästöoikeuden hinnan ja turpeen veron mukaan muuttuvaa tukea. Biokaasusähkön ja puupolttoainesähkön tuottajille maksetaan lisäksi syöttötariffin korotuksena lämpöpreemiota yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa sekä metsähakesähkön tuottajille syöttötariffin korotuksena kaasutinpreemiota kaasutettaessa metsähaketta kaasuttimessa pölypolttokattilan polttoaineeksi. Tukea maksetaan enintään 12 vuotta kullekin voimalaitokselle.

Euroopan unionin tavoitteena on nostaa uusiutuvan energian osuus 20 prosenttiin energian loppukulutuksesta vuoteen 2020 mennessä. Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/28/EY on jäsenvaltiolle asetettu tavoitteet uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian osuudeksi energian loppukulutuksesta vuonna 2020. Suomelle asetettu tavoite on 38 %.

Tuotantotuki ja tavoitehinnat

Tuulivoiman, biokaasusähkön ja puupolttoainesähkön tavoitehinnat (euroa/MWh)	83,50
Biokaasusähkön lämpöpreemio sähkön ja lämmön yhteistuotannossa (euroa/MWh)	50,00
Puupolttoainesähkön lämpöpreemio sähkön ja lämmön yhteistuotannossa (euroa/MWh)	20,00
— enintään vuodessa/puupolttoainesähköä tuottava voimalaitos (euroa)	750 000
Metsähakesähkön tuottajille maksettava, päästöoikeuden hinnan ja turpeen veron mukaan muuttuva tuotantotuki (enintään euroa/MWh, kun 3 kuukauden päästöoikeuden keskihinta enintään 10 euroa/t ja turpeen vero 1,90 euroa/MWh)	18,00

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

— Tuuli- ja biokaasuvoimaloiden sekä metsäenergiaa käyttävien voimalaitosten kilpailukyky verrattuna muilla energialähteillä tapahtuvaan sähkön tuotantoon parantuu

— Sähkön tuotanto monipuolistuu ja sähkön omavaraisuus parantuu

— Suomen uusiutuvan energian potentiaalia hyödynnetään teollisen mittakaavan sähkön tuotannon uusiutuvan energian osuuden lisäämiseksi 2020-luvulla sekä luodaan kehityspolku hiilineutraaliin ja vahvasti uusiutuviin energialähteisiin perustavaan energiajärjestelmään.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tuulivoimalat	248 500 000
Biokaasuvoimalat	10 100 000
Metsähakevoimalat	54 000 000
Puupolttoainevoimalat	1 500 000
Yhteensä	314 100 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Metsähakkeen tukitason muutos	28 300
Muutokset markkinahinnoissa, päästöoikeuden hinnoissa ja kapasiteetissa	22 800
Turpeen verotason (v. 2015 ja v. 2016) lasku	1 600
Tuulivoimakiintiön laskeminen (HO)	-12 000
Yhteensä	40 700

2018 talousarvio	314 100 000
2017 talousarvio	273 400 000
2016 tilinpäätös	171 865 622

45. Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 40 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikenteen biopolttoaineiden tuotantoon tai käyttöön liittyvän teknologian pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin, jotka liittyvät liikenteen biopolttoaineiden ympäristö- ja kansantaloudellisiin vaikutuksiin tai biopolttoaineisiin liittyvään uuteen teknologiaan

2) investointeihin, jotka sisältävät uutta energiateknologiaa sekä tukevat uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä, energiansäästöä, energian tuotannon tai käytön tehostamista taikka muun energiateknologian kaupallista käyttöönottoa.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Investointituet myönnetään valtionavustuslain (688/2001) ja uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituen myöntämisen yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston asetuksen (145/2016) nojalla.

Selvitysosa: Hallitusohjelman strategisten tavoitteiden toimeenpanoa tuetaan kärkihankkeilla. Painopistealueen bionalous ja puhtaat ratkaisut rahoituksesta 100 milj. euroa on tarkoitettu käytettäväksi uusiutuvan energian ja uuden

energiateknologian investointitukeen vuosina 2016—2018. Tavoitteena on kustannustehokas, hiiletön, puhdas ja uusiutuva energia.

Tarkoituksena on lisätä uusiutuvan energian osuutta kestävästi niin, että se ylittää 2020-luvulla 50 prosentin rajan. Tämä perustuu erityisesti bioenergian ja muun päästöttömän uusiutuvan energian tarjonnan lisäämiseen.

2018 talousarvio	40 000 000
2017 talousarvio	40 000 000
2016 tilinpäätös	20 000 000

46. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 27 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuesta säädetyn lain (138/2017) mukaisen tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Hallitusohjelman mukaisesti Suomessa otetaan käyttöön päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatio-ohjelma. Tavoitteena on sähköintensiivisen vientiteollisuuden kilpailukyvyn turvaaminen. Laissa määritellyt hiilivuodon riskille erityisen alttiit toimialat voivat saada tukea päästöoikeuden hinnasta johtuvan korkeamman sähkön hinnan kompensoimiseksi.

Maksettavan tuen suuruus riippuu muun muassa päästöoikeuden hinnasta sekä tuen saajan sähkönkulutuksesta tai tuotannon määrästä.

Hallitusohjelman mukaisesti tuki rahoitetaan päästöoikeuksien huutokauppatuloilla. Päästöoikeuksien huutokauppatuloja käsitellään valtiontaloudessa yleiskatteellisina tuloina. Tulot on budjetoitu momentille 12.32.99. Hallitusohjelman kirjaus toteutuu, kun tuen määrä ei ylitä päästöoikeuksien huutokauppatulojen määrää.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Päästöoikeuden hintamuutokset	-16 000
Yhteensä	-16 000

2018 talousarvio	27 000 000
2017 talousarvio	43 000 000

(87.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös	28 000 000
------------------	------------

70. Kotouttaminen

Selvitysosa: Kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea ja edistää maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) mukaisen valtion kotouttamisohjelman toimeenpano varmistetaan ja seurataan siinä eri hallinnonaloille asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä.

Maahanmuuttajien eheän kotoutumisprosessin ja palvelutarpeen mukaisten palvelujen oikea-aikaisen saatavuuden varmistamiseksi vahvistetaan maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelua. Palveluprosessin suunnittelussa keskeisenä

lähtökohtana on prosessin sujuvan etenemisen ja tuloksellisuuden varmistaminen sekä työelämälähtöisyyden vahvistaminen.

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivan Kotouttamisen osaamiskeskuksen ydintehtävänä on kotoutumislain ja valtion kotouttamisohjelman toimeenpanon tukeminen sekä kotouttamisen vaikuttavuuden parantaminen. Osaamiskeskuksen toiminta tukee poikkihallinnollisesti valtion, kuntien ja järjestöjen asiantuntijoiden työtä.

Kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntiin ohjautumista edistetään tehostamalla kuntakorvausjärjestelmän toimivuutta sekä tiivistämällä valtionhallinnon eri toimijoiden ja kuntien välistä yhteistyötä.

Oleskeluluvan saaneet kotoutumisen piirissä olevat pakolaiset

	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 arvio
Oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat	7 745	3 888	2 880
— joista oleskeluluvan saaneita yksintulleita alaikäisiä	1 570	800	800
Perheenyhdistämiset	425	1 690	1 690
Kiintiöpakolaiset	943	750	750
Pakolaisia yhteensä	9 113	6 328	5 320
Pakolaisia laskennallisten kuntakorvausten piirissä	15 516	18 187	20 908
Perheryhmäkoti- ja tukiasumispaikat yhteensä	580	1 000	800

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti kotouttamisen tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi yhteiskunnallisen vaikuttavuustavoitteen vuodelle 2018:

	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Pakolaisten toteutuneet kuntasijoituspaikat, vähintään (lkm)	3 309	4 000	3 200

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 631 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kotoutumisen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen, EU:n rahoittamien kotoutumista edistävien hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen sekä kotoutumista ja kotouttamista koskevaan tiedottamiseen
- 2) enintään 970 000 euroa Kotouttamisen osaamiskeskuksen menoihin, kuten kotoutumisen, kotouttamisen ja etnisten suhteiden seurantaan, toimintamallien kehittämiseen ja hyvien käytäntöjen levittämiseen, järjestöille ja muille toimijoille myönnettäviin avustuksiin kotoutumisen edistämiseen sekä muihin kotouttamispolitiikan toimeenpanoa ja vaikuttavuutta edistäviin menoihin
- 3) järjestöille ja muille toimijoille myönnettäviin avustuksiin rasismien ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen sekä eri väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen edistämiseen sekä ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen tähtäävään etsivään työhön ja neuvontatyöhön
- 4) kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 22 §:n mukaiseen omaehtoiseen opiskeluun ja muihin yksilöllisesti soveltuihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin osallistuvien tapaturmakorvausten ja ryhmävastuuvakuutuksen maksamiseen sekä Valtiokonttorin näistä perimien hoitokulujen maksamiseen

- 5) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin
6) ennakoiden maksamiseen, jos se on myönnettävän rahoituksen tai avustuksen käytön kannalta perusteltua.

Määrärahaa saa käyttää myös siirtomenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Maahanmuuttajien palveluprosessia, kotoutumiskoulutusta ja muita maahanmuuttajille suunnattuja palveluja kehitetään maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi. Kotoutumiskoulutuksen vaikuttavuutta parannetaan kehittämällä koulutukseen ohjausta, kielitaidon testausta ja koulutuksen sisältöä, kuten työelämälähtöisiä kotoutumiskoulutuksen malleja.

Kotouttamisen osaamiskeskuksen tehtävänä on vahvistaa kotouttamispolitiikan toimeenpanon vaikuttavuutta. Osaamiskeskuksen toiminnassa keskeisiä tehtäväalueita ovat kotouttamisen tietoperustan vahvistaminen, tuloksellisuuden arvioinnin ja seurannan kehittäminen sekä paikallistason toimijoiden ammattitaidon ja osaamisen kehittäminen toimintatapoja ja -malleja arvioimalla, hyviä käytäntöjä juurruttamalla ja työprosesseja selkeyttämällä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kotoutumisen ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä rasmin ja etnisen syrjinnän ehkäiseminen	661 000
Kotouttamisen osaamiskeskus (enintään)	970 000
Yhteensä	1 631 000
2018 talousarvio	1 631 000
2017 talousarvio	1 631 000
2016 tilinpäätös	2 168 000

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 232 256 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) ja valtioneuvoston asetuksen (1393/2011) mukaisesti:

- 1) lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa määriteltyjen henkilöiden kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä maksettavien laskennallisten korvausten kustannuksiin
- 2) kotoutumis- ja toimeentulotuesta, tulkkauksen järjestämisestä, erityiskustannusten korvaamisesta ja paluumuuton tukemisesta kunnalle aiheutuviin kustannuksiin sekä pakolaisten kuntaan muuttamisen odotusajalta kertyvien vuokrien maksamiseen
- 3) alaikäisten oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden sijoittamisesta perheryhmäkotiin, muuhun asuinyksikköön sekä perhehoidosta, asumisen tukipalveluista ja muista lastensuojelun palveluihin rinnastettavista toimenpiteistä kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen 21 ikävuoteen saakka ja käräjäoikeuden heille osoittaman edustajan palkkioiden maksamiseen
- 4) edellä mainittujen perheryhmäkotien tai muiden asuinyksikköiden kustannusten ennakoiden maksamiseen, jos se on toiminnan järjestämisen kannalta perusteltua
- 5) entisen Neuvostoliiton alueelta paluumuuttajina tulleiden henkilöiden, joille on myönnetty oleskelulupa ulkomaa-laislain (301/2004) 48 §:n tai 47 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, kotoutumis- ja toimeentulotuen sekä heille

annetun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnille sekä Suomen sodissa vapaaehtoisina palvelleiden hoidosta ja huollosta aiheutuviin kustannuksiin

6) kuntaan sijoitettujen tai kunnassa asuvien ihmiskaupan uhrien kunnille sosiaali- ja terveys- sekä muiden palvelujen järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista maksettaviin korvauksiin

7) lain 9 ja 10 §:n mukaisen kunnan järjestämän alkukartoituksen kustannuksiin

8) lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa määriteltyjen henkilöiden ja entisen Neuvostoliiton alueelta paluumuuttajina tulneiden henkilöiden, joille on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain (301/2004) 48 §:n tai 47 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, perustoimeentulotuen maksamisesta aiheutuvien kustannusten ennakoiden maksamiseen Kansaneläkelaitokselle.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Kotoutumislain 2 §:n 2 tai 3 momentissa määritellyistä henkilöistä maksettavien korvausten piirissä olevien määrä arvioidaan kolmen edellisen vuoden aikana maahan saapuneiden oleskeluluvan saaneiden turvapainehakijoiden ja perheen yhdistämisen kautta maahan tulleiden lukumäärän sekä talousarviovuodelle esitetyn arvion perusteella. Kiintiöpakolaisten osalta maksettavien korvausten piirissä olevien lukumäärä arvioidaan neljän edellisen vuoden aikana maahan saapuneiden lukumäärän sekä talousarviovuodelle esitetyn arvion perusteella. Vuoden 2018 pakolaiskiintiö on 750 henkilöä.

Kotoutumislain 45 §:n mukaisesti kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä maksettavaa laskennallista korvausta maksetaan kunnalle kolmelta vuodelta alkaen siitä, kun ensimmäinen kotikuntamerkintä on tehty. Kiintiöpakolaisten osalta korvausta maksetaan neljältä vuodelta.

Korvausta voidaan maksaa jatkuvan oleskeluluvan saavien ja kunnan asukkaaksi siirtyvien ihmiskaupan uhrien osalta pakolaisia vastaavalla tavalla. Kunnilla on mahdollisuus hakea ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta korvausta kunnassa asuvien ihmiskaupan uhrien osalta uhrin asemasta johtuvien palvelujen järjestämisestä.

Kotoutumislain mukaisen maahanmuuttajalle tehtävän alkukartoituksen tekee kunta tai TE-toimisto. Alkukartoituksesta maksetaan kunnalle 700 euron laskennallinen korvaus. Alkukartoitus arvioidaan tehtävän 2 000 henkilölle.

Kansaneläkelaitokselle korvataan perustoimeentulotuen maksamisesta aiheutuneet kustannukset. Vuonna 2016 pakolaisten ja paluumuuttajien kotoutumis- ja toimeentulotukea korvattiin kunnille 27,1 milj. euroa. Arviolta 89 % toimeentulotuen menoista on perustoimeentulotuen menoja.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Paluumuuttajien kustannukset	4 200 000
— Toimeentulotuki 6 kk	1 120 000
— Toimeentulotuki 5 v	717 000
— Erityiskustannukset	1 680 000
— Heimoveteraanit	683 000
Laskennalliset korvaukset pakolaisista (20 908 henkilöä; 0—6 v. 6 845 € muut 2 300 €)	64 690 000
Muut pakolaisista maksettavat kuntakorvaukset	161 987 000
— Toimeentulotuki (2 075 euroa/vuosi/hlö)	46 570 000
— Erityiskustannukset (1 394 euroa/vuosi/hlö)	31 283 000

— Tulkkipalvelut (821 euroa/vuosi/hlö)	18 426 000
— Korvaukset alaikäisten huollosta (11 550 euroa/vuosi/hlö)	65 708 000
Alkukartoituksen kustannukset (laskennallinen korvaus 700 euroa/hlö)	1 379 000
Yhteensä	232 256 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrän kasvu	511
Perustoimeentulotuen kasvu (siirron palautus momentille 33.10.57)	-500
Yhteensä	11

2018 talousarvio	232 256 000
2017 talousarvio	232 245 000
2016 tilinpäätös	131 308 940